

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 13ης Ιουλίου 2005*

Στην υπόθεση T-260/97,

Camar Srl, με έδρα τη Φλωρεντία (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τους W. Viscardini Donà, M. Paolin και S. Donà, δικηγόρους, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

αιτούσα,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενου, αρχικώς, από τους J. P. Hix και A. Tanca και, στη συνέχεια, από τους J. P. Hix και F. Ruggeri Laderchi, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

και

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης, αρχικώς, από τον H. van Vliet και, στη συνέχεια, από τους C. Van der Hauwaert και L. Visaggio, επικουρούμενους από τον A. Dal Ferro, δικηγόρο, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθών,

υποστηριζόμενων από τη

Γαλλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τις K. Rispal-Bellanger και C. Vasak, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

παρεμβαίνουσα,

με αντικείμενο αίτημα καθορισμού της αποζημίωσης την οποία η Επιτροπή υποχρεώθηκε να καταβάλει στην αιτούσα κατόπιν της ακυρώσεως, με την αναγνωρίζουσα την υποχρέωση αποζημίωσης απόφαση του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουνίου 2000, T-79/96, T-260/97 και T-117/98, Camar και Tico κατά Επιτροπής και Συμβουλίου (Συλλογή 2000, σ. II-2193), της αποφάσεως της Επιτροπής της 17ης Ιουλίου 1997, με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση λήψεως μεταβατικών μέτρων την οποία είχε υποβάλει η αιτούσα δυνάμει του άρθρου 30 του κανονισμού (ΕΟΚ) 404/93 του Συμβουλίου, της 13ης Φεβρουαρίου 1993, για την κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της μπανάνας (ΕΕ L 47, σ. 1),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους H. Legal, πρόεδρο, και P. Mengozzi και I. Wiszniewska-Białecka, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 24ης Φεβρουαρίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

- ¹ Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 404/93 του Συμβουλίου, της 13ης Φεβρουαρίου 1993, για την κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της μπανάνας (ΕΕ L 47, σ. 1), αντικατέστησε τα διάφορα εθνικά καθεστάτα με ένα κοινό καθεστώς εμπορικών συναλλαγών με τις τρίτες χώρες. Ο κανονισμός αυτός, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση υποθέσεως, προέβλεπε το άνοιγμα

ετήσιας δασμολογικής ποσοστώσεως για τις εισαγωγές μπανάνας προελεύσεως τρίτων χωρών και προελεύσεως χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ). Το άρθρο 15 του κανονισμού, το οποίο κατέστη άρθρο 15α μετά την τροποποίησή του από τον κανονισμό 3290/94 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994, σχετικά με τις προσαρμογές και τα μεταβατικά μέτρα στον τομέα της γεωργίας που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των συμφωνιών οι οποίες έχουν συναφθεί στο πλαίσιο των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης (ΕΕ L 349, σ. 105), προέβλεπε τη διάκριση των λεγομένων «παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ» και «μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ», αναλόγως του αν περιλαμβάνονταν ή όχι στις ποσότητες που καθορίζονταν στο παράρτημα του κανονισμού 404/93 και εξάγονταν παραδοσιακά από τα κράτη ΑΚΕ προς την Κοινότητα.

- 2 Το άρθρο 17, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 404/93 προέβλεπε ότι για κάθε εισαγωγή μπανανών στην Κοινότητα απαιτείται η προσκόμιση πιστοποιητικού εισαγωγής.
- 3 Το άρθρο 18, παράγραφος 1, του κανονισμού 404/93, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 3290/94, προέβλεπε, για τις εισαγωγές μπανανών τρίτων χωρών πλην των χωρών ΑΚΕ (στο εξής: μπανάνες τρίτων χωρών) και μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ, το άνοιγμα δασμολογικής ποσοστώσεως 2,1 εκατομμυρίων τόνων (καθαρό βάρος) για το 1994 και 2,2 εκατομμυρίων τόνων (καθαρό βάρος) για τα επόμενα έτη. Στο πλαίσιο της δασμολογικής αυτής ποσοστώσεως, οι εισαγωγές μπανανών τρίτων χωρών υπέκειντο σε δασμό 75 ECU ανά τόνο και οι εισαγωγές μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ σε μηδενικό δασμό. Εξάλλου, το άρθρο 18, παράγραφος 2, προέβλεπε ότι οι πραγματοποιούμενες εκτός της ποσοστώσεως εισαγωγές, ανεξαρτήτως του αν επρόκειτο για μη παραδοσιακές εισαγωγές από χώρες ΑΚΕ ή για εισαγωγές από τρίτες χώρες, υπέκειντο σε δασμό υπολογιζόμενο βάσει του κοινού δασμολογίου.
- 4 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, του κανονισμού 404/93 προέβλεπε την κατανομή της δασμολογικής ποσοστώσεως ανοίγοντάς την κατά 66,5 % για τους επιχειρηματίες που είχαν διαθέσει στην αγορά μπανάνες τρίτων χωρών και/ή μη παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ (κατηγορία Α), 30 % για τους επιχειρηματίες που είχαν διαθέσει στην αγορά κοινοτικές μπανάνες και/ή παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ (κατηγορία Β) και

3,5% για την κατηγορία των εγκατεστημένων στην Κοινότητα επιχειρηματιών οι οποίοι είχαν αρχίσει να διαθέτουν στην αγορά μπανάνες πλην των κοινοτικών μπανανών και/ή των παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ από το 1992 (κατηγορία Γ).

5 Κατά το άρθρο 19, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 404/93, για το δεύτερο εξάμηνο του 1993, κάθε επιχειρηματίας ελάμβανε πιστοποιητικά βάσει του ημίσεος της μέσης ετήσιας ποσότητας που είχε διαθέσει στην αγορά κατά τα έτη 1989-1991.

6 Το άρθρο 30 του κανονισμού 404/93 προέβλεπε τα ακόλουθα:

«Εάν, από τον Ιούλιο 1993, χρειαστεί να ληφθούν ειδικά μέτρα για να γίνει ευκολότερα η μετάβαση από τα καθεστάτα που ίσχυαν πριν τεθεί σε ισχύ ο παρών κανονισμός στο καθεστώς που θεσπίζεται με τον παρόντα κανονισμό, ιδιαιτέρως δε για να ξεπεραστούν σημαντικές δυσκολίες, η Επιτροπή, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 27, λαμβάνει όλα τα αναγκαία μεταβατικά μέτρα.»

7 Το άρθρο 27 του κανονισμού 404/93 καθιέρωνε τη λεγόμενη διαδικασία «της επιτροπής διαχειρίσεως». Το άρθρο 20 του ίδιου κανονισμού καλούσε την Επιτροπή να θεσπίσει τους λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής του καθεστώτος εμπορικών συναλλαγών με τις τρίτες χώρες σύμφωνα με τη διαδικασία αυτή.

8 Οι λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής του καθεστώτος εμπορικών συναλλαγών με τις τρίτες χώρες περιέχονταν, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπό κρίση υποθέσεως, στον κανονισμό (ΕΟΚ) 1442/93 της Επιτροπής, της 10ης Ιουνίου 1993, περί λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του καθεστώτος εισαγωγής μπανανών

στην Κοινότητα (ΕΕ L 142, σ. 6). Κατά τα άρθρα 4 και 5 του κανονισμού αυτού, η κατανομή της δασμολογικής ποσοστώσεως μεταξύ των επιχειρηματιών της κατηγορίας Α (66,5%) γινόταν βάσει των ποσοτήτων μπανανών τρίτων χωρών και μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ που είχαν διαθέσει στην αγορά κατά τα τρία τελευταία έτη πριν από το έτος για το οποίο είχε ανοιχθεί η δασμολογική ποσόστωση. Η κατανομή της ποσοστώσεως μεταξύ των επιχειρηματιών της κατηγορίας Β (30%) γινόταν βάσει των ποσοτήτων κοινοτικών μπανανών ή παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ που είχαν διαθέσει στην αγορά κατά τη διάρκεια μιας περιόδου αναφοράς που καθοριζόταν κατά τον ίδιο τρόπο όπως και για την κατηγορία Α.

- 9 Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 404/93 καθώς και των άρθρων 4 και 5 του κανονισμού 1442/93, η περίοδος αναφοράς μετετίθετο ετησίως κατά ένα έτος. Κατά συνέπεια, αν για τις εισαγωγές του 1993 η περίοδος αναφοράς περιελάμβανε τα έτη 1989, 1990 και 1991, για τις εισαγωγές του 1997 και του 1998 περιελάμβανε, αντιστοίχως, τα έτη 1993, 1994 και 1995 και τα έτη 1994, 1995 και 1996.
- 10 Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 13 του κανονισμού 1442/93, οι επιχειρηματίες των κατηγοριών Α και Β μπορούσαν, κατά τη διάρκεια ισχύος των πιστοποιητικών εισαγωγής που τους χορηγούνταν λόγω της ιδιότητάς τους αυτής, να εκχωρήσουν τα δικαιώματα που απέρρεαν από τα πιστοποιητικά αυτά σε επιχειρηματίες των κατηγοριών Α, Β ή Γ.
- 11 Το καθεστώς που εγκαθιδρύθηκε με τον κανονισμό 404/93 και τον κανονισμό 1442/93 θα αποκαλείται κατωτέρω «καθεστώς του 1993».
- 12 Ο κανονισμός (ΕΚ) 1637/98 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1998, για την τροποποίηση του κανονισμού 404/93 (ΕΕ L 210, σ. 28), που άρχισε να ισχύει από 1ης Ιανουαρίου 1999, κατήργησε το άρθρο 15α και τροποποίησε τα άρθρα 16 έως 20 του κανονισμού 404/93.

- 13 Το άρθρο 18 του κανονισμού 404/93, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1637/98, προέβλεπε ότι ανοίγεται, πέραν της δασμολογικής ποσοστώσεως των 2,2 εκατομμυρίων τόνων, η οποία παγιοποιήθηκε στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (παράγραφος 1), συμπληρωματική δασμολογική ποσοστώση για τις εισαγωγές μπανανών τρίτων χωρών και μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ (παράγραφος 2).
- 14 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 404/93, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1637/98, προέβλεπε ότι, στο εξής, «[η] διαχείριση των δασμολογικών ποσοστώσεων που αναφέρονται στο άρθρο 18, παράγραφοι 1 και 2, καθώς και οι εισαγωγές παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ, [θα] πραγματοποιού[νταν] σύμφωνα με τη μέθοδο που στηρίζεται στον συνυπολογισμό των παραδοσιακών ροών συναλλαγών (“παραδοσιακοί/νεοαφιχθέντες”)».
- 15 Το άρθρο 20 του κανονισμού 404/93, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1637/98, ανέθετε στην Επιτροπή να θεσπίσει τους κανόνες εφαρμογής του νέου καθεστώτος εισαγωγής, οι οποίοι έπρεπε να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, δύναμη του στοιχείου δ' του ίδιου άρθρου, «τις τυχόν αναγκαίες ειδικές διατάξεις για τη διευκόλυνση της μετάβασης από το καθεστώς εισαγωγής που εφαρμόζεται από την 1η Ιουλίου 1993 και μετά στο [νέο] καθεστώς».
- 16 Βάσει αυτού του άρθρου 20, η Επιτροπή εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΚ) 2362/98, της 28ης Οκτωβρίου 1998, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του κανονισμού 404/93 σχετικά με το καθεστώς εισαγωγής μπανανών στην Κοινότητα (ΕΕ L 293, σ. 32), ο οποίος αντικατέστησε, από 1ης Ιανουαρίου 1999, τον κανονισμό 1442/93.

- 17 Το άρθρο 3, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2362/98 όριζε τους παραδοσιακούς εμπορικούς φορείς ως εξής:
- «Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ως “παραδοσιακός εμπορικός φορέας” νοείται ο οικονομικός πράκτορας που είναι εγκατεστημένος στην Κοινότητα κατά τη διάρκεια της περιόδου που καθορίζει την ποσότητά του αναφοράς, καθώς και κατά την καταχώρησή του, κατ’ εφαρμογή του άρθρου 5, ο οποίος εισήγαγε, για λογαριασμό του, πραγματικά κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, ελάχιστη ποσότητα μπανανών, προελεύσεως τρίτων χωρών ή/και των χωρών ΑΚΕ, για να τη θέσει προς πώληση αργότερα στην κοινοτική αγορά.»
- 18 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 2362/98 προέβλεπε ότι «[κ]άθε παραδοσιακός εμπορικός φορέας, που [ήταν καταχωρισμένος] σε ένα κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 5, [ελάμβανε], για κάθε έτος, για το σύνολο των προελεύσεων που αναφέρονται στο παράρτημα Ι [τρίτων χωρών και κρατών ΑΚΕ], εφάπαξ, μια ποσότητα αναφοράς [καθοριζόμενη] σε συνάρτηση με τις ποσότητες μπανανών που [είχε] πράγματι [εισαγάγει] κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς». Το άρθρο 4, παράγραφος 2, διευκρίνιζε ότι, για τις εισαγωγές που επρόκειτο να πραγματοποιηθούν το 1999 στο πλαίσιο των δασμολογικών ποσοτώσεων και των παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ, η περίοδος αναφοράς αποτελούνταν από τα έτη 1994, 1995 και 1996.
- 19 Το καθεστώς που διαμορφώθηκε με τις τροποποιήσεις που επέφεραν οι κανονισμοί 1637/98 και 2362/98 θα αποκαλείται κατωτέρω «καθεστώς του 1999».
- 20 Στο πλαίσιο του καθεστώτος του 1999, η προσφυγή στις ποσότητες αναφοράς που είχαν κοινοποιηθεί στους παραδοσιακούς εμπορικούς φορείς για το 1999 επιβεβαιώθηκε διαδοχικά, έως τις 30 Ιουνίου 2001, με τον κανονισμό (ΕΚ) 2268/1999 της Επιτροπής, της 27ης Οκτωβρίου 1999, σχετικά με την εισαγωγή

μπανανών στο πλαίσιο των δασμολογικών ποσοστώσεων και των παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ, για το πρώτο τρίμηνο του 2000 (ΕΕ L 277, σ. 10), τον κανονισμό (ΕΚ) 250/2000 της Επιτροπής, της 1ης Φεβρουαρίου 2000, σχετικά με την εισαγωγή μπανανών στο πλαίσιο των δασμολογικών ποσοστώσεων και παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ και περί του καθορισμού των ενδεικτικών ποσοτήτων για το δεύτερο τρίμηνο του έτους 2000 (ΕΕ L 26, σ. 6), τον κανονισμό (ΕΚ) 1077/2000 της Επιτροπής, της 22ας Μαΐου 2000, περί καθορισμού ορισμένων ενδεικτικών ποσοτήτων και μεμονωμένων ανωτάτων ορίων για την έκδοση πιστοποιητικών κατά την εισαγωγή μπανανών στην Κοινότητα για το τρίτο τρίμηνο του 2000, στο πλαίσιο των δασμολογικών ποσοστώσεων και της ποσότητας παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ (ΕΕ L 121, σ. 4), τον κανονισμό (ΕΚ) 1637/2000 της Επιτροπής, της 25ης Ιουλίου 2000, περί καθορισμού των ποσοτήτων κατά την εισαγωγή μπανανών στην Κοινότητα για το τέταρτο τρίμηνο του 2000, στο πλαίσιο των δασμολογικών ποσοστώσεων και της ποσότητας παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ (ΕΕ L 187, σ. 36), τον κανονισμό (ΕΚ) 2599/2000 της Επιτροπής, της 28ης Νοεμβρίου 2000, περί καθορισμού ορισμένων ενδεικτικών ποσοτήτων και μεμονωμένων ανωτάτων ορίων για την έκδοση πιστοποιητικών κατά την εισαγωγή μπανανών στην Κοινότητα για το πρώτο τρίμηνο του 2001, στο πλαίσιο των δασμολογικών ποσοστώσεων και της ποσότητας παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ (ΕΕ L 300, σ. 8), και, τέλος, με τον κανονισμό (ΕΚ) 395/2001 της Επιτροπής, της 27ης Φεβρουαρίου 2001, περί καθορισμού ορισμένων ενδεικτικών ποσοτήτων και μεμονωμένων ανωτάτων ορίων για την έκδοση πιστοποιητικών κατά την εισαγωγή μπανανών στην Κοινότητα για το δεύτερο τρίμηνο του 2001, στο πλαίσιο των δασμολογικών ποσοστώσεων και της ποσότητας παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ (ΕΕ L 58, σ. 11).

- 21 Μεταγενέστερα, το καθεστώς εισαγωγής μπανανών στην Κοινότητα τροποποιήθηκε, από 1ης Ιουλίου 2001, κατόπιν της εκδόσεως του κανονισμού (ΕΚ) 216/2001 του Συμβουλίου, της 29ης Ιανουαρίου 2001, για την τροποποίηση του κανονισμού 404/93 (ΕΕ L 31, σ. 2), ιδίως δε των άρθρων 16 έως 20 του τελευταίου, και της εκδόσεως του κανονισμού (ΕΚ) 896/2001 της Επιτροπής, της 7ης Μαΐου 2001, περί των λεπτομερειών εφαρμογής του κανονισμού 404/93 σχετικά με το καθεστώς εισαγωγής μπανανών στην Κοινότητα (ΕΕ L 126, σ. 6). Το καθεστώς που εγκαθιδρύθηκε με τις τροποποιήσεις που επέφεραν ο κανονισμός 216/2001 και ο κανονισμός 896/2001 θα αποκαλείται κατωτέρω «καθεστώς του 2001».

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 22 Με απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000, T-79/96, T-260/97 και T-117/98, Camar και Tico κατά Επιτροπής και Συμβουλίου (Συλλογή 2000, σ. II-2193, στο εξής: απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000), η οποία αφορούσε, μεταξύ άλλων, την υπό κρίση υπόθεση, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής της 17ης Ιουλίου 1997, με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση την οποία είχε υποβάλει στις 21 Ιανουαρίου 1997 η προσφεύγουσα-ενάγουσα βάσει του άρθρου 30 του κανονισμού 404/93, και υποχρέωσε την Επιτροπή να αποκαταστήσει τη ζημία την οποία είχε υποστεί η προσφεύγουσα-ενάγουσα εξ αιτίας της αποφάσεως αυτής.
- 23 Το Πρωτοδικείο όρισε, εξάλλου, ότι η Επιτροπή και το Συμβούλιο θα έφεραν, αντιστοίχως, το 90 και το 10 % των δικαστικών εξόδων στην υπόθεση T-260/97 και ότι η Γαλλική Δημοκρατία, ως παρεμβαίνουσα, θα έφερε τα δικά της δικαστικά έξοδα.
- 24 Σύμφωνα με το σημείο 5 του διατακτικού της αποφάσεως της 8ης Ιουνίου 2000, οι διάδικοι έπρεπε να διαβιβάσουν στο Πρωτοδικείο, εντός έξι μηνών από την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως, την κοινή συμφωνία τους σχετικά με τα καταβλητέα ποσά ή, σε περίπτωση μη επιτεύξεως συμφωνίας, να διαβιβάσουν στο Πρωτοδικείο, εντός της ίδιας προθεσμίας, τα αιτήματά τους συνοδευόμενα από συγκεκριμένα αριθμητικά στοιχεία.
- 25 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 17 Αυγούστου 2000, η Επιτροπή άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως της 8ης Ιουνίου 2000 (υπόθεση C-312/00 P).
- 26 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 77, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας του, το Πρωτοδικείο αποφάσισε, με διάταξη της 7ης Φεβρουαρίου 2001, να αναστείλει τη διαδικασία στην υπόθεση T-260/97 μέχρις ότου εκδοθεί η περατώνουσα την υπόθεση C-312/00 P απόφαση του Δικαστηρίου.

- 27 Με απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2002, C-312/00 B, Επιτροπή κατά Camar και Tico (Συλλογή 2002, σ. I-11355), το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση αναίρεσεως καθόσον έβαλλε κατά του μέρους εκείνου της αποφάσεως της 8ης Ιουνίου 2000 που αφορούσε την υπόθεση T-260/97.
- 28 Με έγγραφο της Γραμματείας του Πρωτοδικείου της 9ης Ιανουαρίου 2003, οι διάδικοι πληροφορήθηκαν ότι συνεχιζόταν η διαδικασία στην υπόθεση T-260/97 και ότι η εξάμηνη προθεσμία του σημείου 5 του διατακτικού της αποφάσεως της 8ης Ιουνίου 2000 είχε ξαναρχίσει να τρέχει και θα έληγε στις 10 Ιουνίου 2003.
- 29 Η αιτούσα και η Επιτροπή άρχισαν διαπραγματεύσεις για την εκτίμηση της ζημίας. Μη έχοντας καταλήξει σε συμφωνία εντός της ταχθείσας προθεσμίας, κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου τις προτάσεις τους σχετικά με την εκτίμηση της ζημίας στις 10 Ιουνίου 2003.
- 30 Η αιτούσα διατύπωσε τις παρατηρήσεις της επί της προτάσεως της Επιτροπής στις 18 Ιουλίου 2003, η δε Επιτροπή διατύπωσε, στη συνέχεια, τις παρατηρήσεις της επί της προτάσεως και των παρατηρήσεων της αιτούσας στις 5 Σεπτεμβρίου 2003.
- 31 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τέταρτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας που προβλέπονται στο άρθρο 64 του Κανονισμού Διαδικασίας, έθεσε γραπτώς ερωτήσεις στην αιτούσα και στην Επιτροπή, οι οποίες απάντησαν εντός της ταχθείσας προθεσμίας.
- 32 Η αιτούσα και η Επιτροπή αγόρευαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 24ης Φεβρουαρίου 2005.

33 Η αιτούσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να διαπιστώσει τον ακριβή χαρακτήρα των ποσών στα οποία η αιτούσα εκτίμησε τη ζημία που έχει υποστεί, ήτοι, πλέον τόκων, ποσού 2 771 132 ευρώ για το 1997, ποσού 2 253 060 ευρώ για το 1998, ποσού 7 190 000 ευρώ για το 1999, ποσού 7 190 000 ευρώ για το 2000 και ποσού 4 399 200 ευρώ για το πρώτο εξάμηνο του 2001·
- να υποχρεώσει την Επιτροπή να καταβάλει στο ακέραιο τα ανωτέρω ποσά καθώς και τα ποσά που οφείλονται λόγω νομισματικής αναπροσαρμογής και τόκων υπερημερίας υπολογιζομένων σύμφωνα με τα κριτήρια που προτείνει η αιτούσα ή σύμφωνα με τα τυχόν κριτήρια που θα κρίνει ως πλέον πρόσφορα το Πρωτοδικείο·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα της νέας αυτής φάσεως της διαδικασίας·

34 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο να καθορίσει τα ποσά που πρέπει να καταβληθούν στην αιτούσα σύμφωνα με τα ακόλουθα στοιχεία:

- αποζημίωση οφείλεται για το χρονικό διάστημα από 1ης Ιανουαρίου 1997 έως 31 Δεκεμβρίου 1998·
- η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό της ποσότητας αναφοράς της αιτούσας αντιστοιχεί στα έτη 1989 και 1990·

- το ποσό της αποζημίωσης πρέπει να υπολογιστεί βάσει του διαφυγόντος κέρδους που συνίσταται στη διαφορά μεταξύ των εσόδων τα οποία η αιτούσα θα είχε αποκομίσει από το εμπόριο μπανάνας κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 1ης Ιανουαρίου 1997 και 31ης Δεκεμβρίου 1998, αν η Επιτροπή είχε δεχθεί την από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτηση λήψεως μεταβατικών μέτρων, και των εσόδων τα οποία πράγματι αποκόμισε από το εμπόριο αυτό κατά την κρίσιμη περίοδο, πλέον των εσόδων τα οποία αποκόμισε ή θα μπορούσε να έχει αποκομίσει κατά την ίδια περίοδο από τυχόν υποκατάστατες δραστηριότητες·

- οι συμπληρωματικές ποσότητες μπανανών τις οποίες η αιτούσα θα μπορούσε να έχει διαθέσει στην αγορά αν η Επιτροπή είχε δεχθεί την από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτηση λήψεως μεταβατικών μέτρων ανέρχονται σε 13 855,66 τόνους για το 1997 και σε 11 265,30 τόνους για το 1998·

- το ποσό της αποζημίωσης θα αναπροσαρμοστεί σύμφωνα με τους επίσημους δείκτες που είναι διαθέσιμοι για την Ιταλία και έχουν εφαρμογή στην κρίσιμη περίοδο· στο αναπροσαρμοσμένο αυτό ποσό θα προστεθούν τόκοι υπερημερίας από την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως της 8ης Ιουνίου 2000 και μέχρι της καταβολής, υπολογιζόμενοι βάσει του νομίμου επιτοκίου που ισχύει στην Ιταλία.

ΣΚΕΠΤΙΚΟ

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

³⁵ Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι, με επιστολή της 21ης Ιανουαρίου 1997, η αιτούσα είχε ζητήσει από την Επιτροπή, βάσει του άρθρου 175 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 232 ΕΚ), όπως, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 30 του κανονισμού 404/93,

τα πιστοποιητικά εισαγωγής μπανανών τρίτων χωρών και μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ, που έπρεπε να της χορηγηθούν υπό την ιδιότητά της ως επιχειρηματία κατηγορίας Β για το έτος 1997 και για τα επόμενα έτη, μέχρι την αποκατάσταση των κανονικών της ποσοτήτων αναφοράς, καθοριστούν βάσει των ποσοτήτων μπανανών που διέθεσε στο εμπόριο κατά τα έτη 1988, 1989 και 1990.

36 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 208 της αποφάσεως της 8ης Ιουνίου 2000, η προς αποκατάσταση ζημία συνίσταται στο ότι χορηγήθηκαν στην αιτούσα λιγότερα πιστοποιητικά εισαγωγής απ' όσα θα της είχαν χορηγηθεί αν είχε εφαρμοστεί ορθώς το άρθρο 30 του κανονισμού 404/93.

37 Η αιτούσα και η Επιτροπή συμφωνούν μεν ως προς τα έτη που πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό της ποσότητας αναφοράς της προσφεύγουσας βάσει της οποίας πρέπει να υπολογιστεί ο αριθμός πιστοποιητικών εισαγωγής που έπρεπε να λάβει επιπλέον, διαφωνούν, ωστόσο, όσον αφορά τρία κύρια σημεία:

— την περίοδο για την οποία πρέπει να υπάρξει αποκατάσταση της ζημίας:

— τα γενικά κριτήρια που πρέπει να εφαρμοστούν προς εκτίμηση της ζημίας:

— τα κριτήρια βάσει των οποίων θα ληφθούν υπόψη η διολίσθηση του νομίσματος και οι τόκοι υπερημερίας.

Επί των ετών που πρέπει να ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό της ποσότητας αναφοράς

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 38 Η Επιτροπή αναφέρει ότι η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό της ποσότητας αναφοράς της αιτούσας, δηλαδή η περίοδος αναφοράς, πρέπει καταρχήν να περιλαμβάνει τα τρία έτη που προηγήθηκαν της ενάρξεως της ισχύος της κοινής οργανώσεως των αγορών, που εγκαθιδρύθηκε με τον κανονισμό 404/93, για τα οποία υπήρχαν στοιχεία, ήτοι τα έτη 1989 έως 1991. Ωστόσο, η έκρηξη του εμφυλίου πολέμου στη Σομαλία δικαιολογεί να μη ληφθεί υπόψη, όσον αφορά την αιτούσα, το έτος 1991. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η εναπομένουσα περίοδος, που καλύπτει τα έτη 1989 και 1990, μπορεί να οριστεί ως περίοδος συνήθους δραστηριότητας της αιτούσας, η οποία πράγματι αναγνώρισε ότι το έτος 1988 χαρακτηρίστηκε από σημαντική αύξηση των εισαγωγών της σε σχέση προς τον μέσο όρο των εισαγωγών της. Συνεπώς, το χρονικό διάστημα που πρέπει να ληφθεί υπόψη ως περίοδος αναφοράς καλύπτει τα έτη 1989 και 1990.
- 39 Η αιτούσα δέχεται να ληφθεί υπόψη, για την εκτίμηση της προς αποκατάσταση ζημίας, η περίοδος αναφοράς που υποδεικνύει η Επιτροπή, αντί της τριετίας 1988-1990 που ανέφερε στην υποβληθείσα βάσει του άρθρου 30 του κανονισμού 404/93 αίτησή της.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 40 Με την απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000, το Πρωτοδικείο, καίτοι διαπίστωσε ότι η άρνηση της Επιτροπής να λάβει μεταβατικά μέτρα για την αντιμετώπιση των δυσκολιών που είχε συναντήσει η αιτούσα ήταν παράνομη, δεν έκρινε ότι η Επιτροπή όφειλε, ειδικότερα, να λάβει υπόψη της, όσον αφορά την αιτούσα,

ακριβώς την περίοδο 1988-1990 ως περίοδο αναφοράς για τον υπολογισμό του αριθμού πιστοποιητικών εισαγωγής που έπρεπε να της χορηγηθούν υπό την ιδιότητά της ως επιχειρηματία της κατηγορίας Β.

- 41 Δεδομένου, αφενός, ότι κανένα στοιχείο της σχετικής κανονιστικής ρυθμίσεως δεν επιβάλλει, σε περίπτωση ανάγκης όπως η επίδικη, να πρέπει αναγκαστικά η περίοδος αναφοράς να αναπροσδιοριστεί σε σχέση προς την τριετή περίοδο και, αφετέρου, ότι η αιτούσα δέχεται να εξαιρεθεί το έτος 1988, η προσέγγιση την οποία συμφώνησαν οι διάδικοι πρέπει να εγκριθεί. Έτσι, η περίοδος σε σχέση προς την οποία πρέπει να υπολογιστεί η ποσότητα αναφοράς της αιτούσας για την εκτίμηση της ζημίας καλύπτει τα δύο έτη 1989 και 1990.

Επί της περιόδου για την οποία πρέπει να υπάρξει αποκατάσταση της ζημίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 42 Η αιτούσα θεωρεί ότι η περίοδος την οποία αφορά η ζημία που υπέστη εξ αιτίας της απορρίψεως της αιτήσεώς της για τη λήψη μεταβατικών μέτρων είναι το χρονικό διάστημα από 1ης Ιανουαρίου 1997 έως 30 Ιουνίου 2001.
- 43 Η αιτούσα υποστηρίζει ότι, υπό το καθεστώς του 1999, παρά την κατάργηση της διακρίσεως μεταξύ των πιστοποιητικών της κατηγορίας Α και Β, η χορήγηση πιστοποιητικών μπανανών τρίτων χωρών γινόταν, όπως και υπό το προγενέστερο καθεστώς, σε συνάρτηση, μεταξύ άλλων, με τις ποσότητες παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ που είχαν εισαχθεί κατά την περίοδο αναφοράς. Η αιτούσα υπογραμμίζει ότι, μεταξύ των μπανανών όλων των προελεύσεων, οι παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ ήταν εκείνες που λαμβάνονταν υπόψη για τον καθορισμό της ενιαίας ποσότητας αναφοράς την οποία καθιέρωσε ο κανονισμός 2362/98 και η οποία υπολογιζόταν πάντοτε βάσει της περιόδου αναφοράς που κάλυπτε τα έτη 1994 έως 1996.

- 44 Εξάλλου, κατά την αιτούσα, το γεγονός ότι, στην από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτηση της προς την Επιτροπή, μνημόνευσε τα πιστοποιητικά της κατηγορίας Β ουδόλως εμποδίζει να συναχθεί ότι υπήρχε ζημία η οποία έπρεπε να αποκατασταθεί από την Επιτροπή και όσον αφορά το μετά τις 31 Δεκεμβρίου 1998 χρονικό διάστημα. Συγκεκριμένα, η αιτούσα παρατηρεί ότι αν, με την αίτηση αυτή, μνημόνευσε τα πιστοποιητικά της κατηγορίας Β, το έπραξε αποκλειστικώς και μόνο για να αναφερθεί ειδικά στα πιστοποιητικά που χορηγούνταν βάσει της ποσότητας αναφοράς που συνίστατο στις εισαγωγές παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ. Με την προσφυγή-αγωγή της επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000, επεδίωκε την αναπροσαρμογή των ποσοτήτων αναφοράς της, πράγμα το οποίο αναγνώρισε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 194, τρίτη έως πέμπτη περίοδος, της εν λόγω αποφάσεως.
- 45 Επομένως, κατά την αιτούσα, η αποζημίωση πρέπει να καλύπτει τη ζημία όλων των ετών κατά τα οποία, βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας, θα μπορούσε να λάβει, ως παραδοσιακός εμπορικός φορέας μπανανών ΑΚΕ, τις συνήθεις ποσότητες αναφοράς, ήτοι έως την 1η Ιουλίου 2001, ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του καθεστώτος του 2001. Το καθεστώς αυτό καθιέρωσε νέα κριτήρια υπολογισμού των ποσοτήτων αναφοράς που λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση πιστοποιητικών εισαγωγής μπανανών τρίτων χωρών ή μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ, με αποτέλεσμα, για έναν επιχειρηματία όπως η αιτούσα, ο υπολογισμός αυτός να γίνεται στο εξής βάσει αποκλειστικώς και μόνον των εισαγωγών που πραγματοποιήσε, κατά την περίοδο αναφοράς, ως επιχειρηματίας της κατηγορίας Α.
- 46 Η αιτούσα διευκρινίζει, εξάλλου, ότι, προς τον σκοπό της εκτιμήσεως της ζημίας όσον αφορά τα έτη 1999 και 2000 και το πρώτο εξάμηνο του 2001, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι εισαγωγές που θα μπορούσε να έχει πραγματοποιήσει από το 1994 έως το 1996 αν η Επιτροπή είχε λάβει τα αναγκαία μέτρα ώστε να της επιτρέψει να αντικαταστήσει τις μπανάνες προελεύσεως Σομαλίας, οι οποίες δεν ήταν πλέον διαθέσιμες την εποχή εκείνη.
- 47 Η Επιτροπή φρονεί ότι η περίοδος για την οποία η αιτούσα δικαιούται αποκατάσταση της ζημίας της πρέπει να περιοριστεί στο χρονικό διάστημα από 1ης Ιανουαρίου 1997 έως 31 Δεκεμβρίου 1998.

- 48 Υπενθυμίζει ότι η προς αποκατάσταση ζημία είναι εκείνη που οφείλεται στην άρνησή της να χορηγήσει στην αιτούσα, σύμφωνα με το άρθρο 30 του κανονισμού 404/93, μεγαλύτερο αριθμό πιστοποιητικών εισαγωγής της κατηγορίας Β, υπολογιζόμενο βάσει των εισαγωγών μπανανών που πραγματοποίησε η αιτούσα πριν από τον εμφύλιο πόλεμο στη Σομαλία.
- 49 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι την 1η Ιανουαρίου 1999 τέθηκε σε ισχύ μια σημαντική μεταρρύθμιση του καθεστώτος εμπορικών συναλλαγών που προβλεπόταν στο πλαίσιο της κοινής οργανώσεως των αγορών της μπανάνας, μεταρρύθμιση η οποία, μεταξύ άλλων, κατήργησε την κατανομή των εισαγωγέων στις κατηγορίες Α, Β και Γ και καθιέρωσε κοινή διαχείριση των δασμολογικών ποσοστώσεων και των παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, υπό το καθεστώς του 1999, η αιτούσα ουδέποτε ζήτησε να τύχει ειδικής ευνοϊκής ρυθμίσεως, ενώ τα μέτρα που είχε ζητήσει υπό το προγενέστερο καθεστώς, που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 1998, δεν μπορούσαν να ισχύσουν υπό το νέο καθεστώς.
- 50 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι, από 1ης Ιανουαρίου 1999, άλλαξε και αυτή καθαυτή η νομική βάση των μέτρων που ζήτησε η αιτούσα. Συγκεκριμένα, αν η αιτούσα θεωρούσε ότι βρίσκεται σε ιδιαίτερα δυσμενή θέση, έπρεπε να ζητήσει εκ νέου από την Επιτροπή να λάβει τα κατάλληλα μέτρα βάσει —αυτή τη φορά— του νέου άρθρου 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93, όπως αυτό τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1637/98.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 51 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι υποχρεούται να αποκαταστήσει τη ζημία την οποία η αιτούσα υπέστη το 1997 και το 1998 εξ αιτίας της αρνήσεώς της να δεχθεί την αίτηση της 21ης Ιανουαρίου 1997. Αντιθέτως, η Επιτροπή αμφισβητεί την αξίωση της αιτούσας να καταλογιστεί στην άρνηση αυτή η ζημία την οποία η αιτούσα ισχυρίζεται ότι υπέστη για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ίσχυσε το καθεστώς του 1999, ήτοι το χρονικό διάστημα από 1ης Ιανουαρίου 1999 έως 30 Ιουνίου 2001.

- 52 Η αξίωση αυτή της αιτούσας δεν μπορεί να γίνει δεκτή.
- 53 Είναι μιν αληθές ότι η από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτηση της προσφεύγουσας μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αποσκοπούσε, κατ' ουσίαν, στη λήψη μέτρου που θα επέτρεπε στις αρμόδιες εθνικές αρχές να καθορίσουν την ποσότητα αναφοράς, που χρησίμευσε ως βάση για τη χορήγηση στην αιτούσα, υπό την ιδιότητά της ως εμπορικού φορέα της κατηγορίας Β, πιστοποιητικών εισαγωγής μπανανών τρίτων χωρών ή μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ, λαμβάνοντας υπόψη τις ποσότητες παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ που είχε διαθέσει στο εμπόριο επί περίοδο αναφοράς διαφορετική από εκείνη που προκύπτει από την εφαρμοστέα κανονιστική ρύθμιση.
- 54 Από την εν λόγω αίτηση προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι η αντικατάσταση της περιόδου αναφοράς 1993-1995 που λαμβανόταν υπόψη κατά το καθεστώς του 1993 για τη χορήγηση πιστοποιητικών εισαγωγής το 1997 ήταν δικαιολογημένη, όσον αφορά τη χορήγηση στην αιτούσα πιστοποιητικών εισαγωγής μπανανών τρίτων χωρών ή μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ, δεδομένου του ασυνήθως χαμηλού επιπέδου των εισαγωγών παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ τις οποίες πραγματοποίησε η αιτούσα κατά την ίδια αυτή περίοδο, οφειλομένου στην έκρηξη του εμφυλίου πολέμου στη Σομαλία σε συνδυασμό με την εγκαθίδρυση της κοινής οργανώσεως των αγορών.
- 55 Η αιτούσα ζήτησε να ληφθούν υπόψη, ως περίοδος αναφοράς, τα έτη 1988 έως 1990, «μέχρι την αποκατάσταση των κανονικών της ποσοτήτων αναφοράς», πράγμα το οποίο σημαίνει, λαμβανομένου υπόψη του όλου πλαισίου της εν λόγω αιτήσεως, μέχρις ότου, λόγω της ετησίας μεταθέσεως της περιόδου αναφοράς που προέβλεπε η ισχύουσα κανονιστική ρύθμιση (βλ. ανωτέρω σκέψεις 8 και 9), η περίοδος αναφοράς να περιλαμβάνει μόνον έτη μη χαρακτηριζόμενα από τις δυσκολίες εφοδιασμού σε παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ εξ αιτίας των οποίων η αιτούσα είχε υποβάλει την προμνησθείσα αίτηση.
- 56 Έτσι, τα μέτρα που έπρεπε να λάβει η Επιτροπή για να κάνει δεκτή την αίτηση αυτή θα είχαν καταστήσει δυνατόν να ληφθούν υπόψη και για το έτος 1998 οι ποσότητες παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ που είχε διαθέσει η αιτούσα στο εμπόριο κατά τη

διάρκεια της περιόδου που πρότεινε, προς τον σκοπό του υπολογισμού του αριθμού των πιστοποιητικών εισαγωγής κατηγορίας Β που έπρεπε να της χορηγηθούν. Πράγματι, για το έτος εκείνο, η σχετική περίοδος αναφοράς κατά τον κανονισμό 1442/93 (1994 έως 1996) εξακολουθούσε να περιλαμβάνει —όπως ρητώς διαπίστωσε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 148, in fine, της αποφάσεως της 8ης Ιουνίου 2000— έτη κατά τα οποία η αιτούσα αντιμετώπισε τις εν λόγω δυσκολίες εφοδιασμού.

- 57 Αν το καθεστώς του 1993 είχε διαρκέσει έως το 1999, τα μέτρα που θα έπρεπε να λάβει η Επιτροπή για να κάνει δεκτή την αίτηση της αιτούσας θα είχαν επιτρέψει την ίδια αντικατάσταση της περιόδου αναφοράς και για το 1999, δεδομένου ότι η περίοδος αναφοράς κατά τους κανονισμούς 404/93 και 1442/93, μετατιθέμενη κατά ένα επιπλέον έτος (1995 έως 1997), θα κάλυπτε και τα έτη (1995 και 1996) τα οποία επηρεάστηκαν από τις εν λόγω δυσκολίες.
- 58 Ωστόσο, το καθεστώς του 1993 μεταρρυθμίστηκε από 1ης Ιανουαρίου 1999. Πρέπει να παρατηρηθεί ότι η μεταρρύθμιση αυτή ήταν ικανή να εξαλείψει, στις 31 Δεκεμβρίου 1998, τα αποτελέσματα των μέτρων που έπρεπε να έχει λάβει η Επιτροπή προκειμένου να κάνει δεκτή την από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτηση της αιτούσας.
- 59 Το συμπέρασμα, ωστόσο, αυτό δεν μπορεί να στηριχθεί, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή στον τυπικό λόγο της καθιερώσεως, από το άρθρο 20, στοιχείο δ', του κανονισμού 404/93, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1637/98, νέας νομικής βάσεως για τη θέσπιση μεταβατικών μέτρων.
- 60 Πράγματι, η κατάσταση της αιτούσας δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του προμνησθέντος άρθρου 20, στοιχείο δ', καθόσον η περίπτωση εξαιρετικής ανάγκης την οποία επικαλείται, ήτοι οι δυσκολίες εφοδιασμού της σε παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ τις οποίες αντιμετώπισε κατά το χρονικό διάστημα από το 1994 έως το 1996, δεν συνδέεται με τη μετάβαση από το καθεστώς του 1993 στο καθεστώς του 1999. Αντιθέτως, η περίπτωση της, καίτοι είχε σχέση με τον εμφύλιο

πόλεμο που εξερράγη στη Σομαλία στο τέλος του έτους 1990, αποτελούσε άμεση συνέπεια της εγκαθιδρύσεως της κοινής οργανώσεως των αγορών, εφόσον το καθεστώς του 1993 συνεπαγόταν, εν τοις πράγμασι, για την αιτούσα σημαντική αντικειμενική μείωση της δυνατότητας, την οποία προσέφερε το προγενέστερο ιταλικό καθεστώς, να αντικαθιστά την ελλείπουσα προσφορά μπανανών Σομαλίας με, μεταξύ άλλων, άλλες παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ (απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000, σκέψεις 140 έως 143). Συνεπώς, οι δυσκολίες αυτές, που απέρρεαν από τη μετάβαση από τα εθνικά καθεστώτα στο καθεστώς του 1993, ενέπιπταν ακόμα στο πλαίσιο του καθεστώτος του 1999, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 30 του κανονισμού 404/93, το οποίο ούτε καταργήθηκε ούτε τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1637/98.

61 Οι λόγοι για τους οποίους τα μέτρα που έπρεπε να λάβει η Επιτροπή για να κάνει δεκτή την από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτηση δεν μπορούσαν να εξακολουθήσουν να ισχύουν πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 1998 είναι ουσιαστικοί και έχουν σχέση με τα βασικά χαρακτηριστικά που διακρίνουν, από πλευράς του αντικειμένου της εν λόγω αιτήσεως, το καθεστώς του 1999 από εκείνο του 1993.

62 Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 5 του κανονισμού 2362/98, «η κοινή διαχείριση των δασμολογικών ποσοστώσεων και των παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ» ήταν πρόσφορη για να προωθήσει την εξέλιξη του διεθνούς εμπορίου και τη μεγαλύτερη ρευστότητα των συναλλαγών και να συμβάλει στην αποφυγή των μη δικαιολογημένων διαφοροποιήσεων. Έτσι, σύμφωνα με την εν λόγω αιτιολογική σκέψη, οι παραδοσιακοί εμπορικοί φορείς και οι νεοεμφανιζόμενοι έπρεπε «να καθορίζονται σύμφωνα με ενιαία κριτήρια, ανεξάρτητα από το αν εισ[ήγαν] από τρίτες χώρες ή χώρες ΑΚΕ», τα δε δικαιώματα των παραδοσιακών εμπορικών φορέων έπρεπε «να καθοριστούν με βάση πραγματικές εισαγωγές, ανεξάρτητα από τις καταγωγές και τις πηγές εφοδιασμού» και «να συνεπάγονται τη δυνατότητα εισαγωγής από όλες τις καταγωγές», ενώ η ίδια αυτή προσέγγιση έπρεπε «να εκφράζεται στον περιοδικό τρόπο διαχείρισης των εισαγωγών χωρίς διαφοροποίηση όσον αφορά τις καταγωγές των εισαγωγών».

63 Κατά συνέπεια, το καθεστώς του 1999 κατήργησε τη διάκριση την οποία προέβλεπε το άρθρο 19 του κανονισμού 404/93, για την κατανομή της δασμολογικής ποσοστώσεως, μεταξύ εμπορικών φορέων (και πιστοποιητικών) κατηγορίας Α, Β και Γ. Το καθεστώς του 1999 διέκρινε μόνον τους λεγόμενους παραδοσιακούς εμπορικούς φορείς (βλ. ανωτέρω σκέψη 17), όπως η αιτούσα, από τους νεοεμφανιζόμενους εμπορικούς φορείς.

- 64 Εξάλλου, αν, υπό το καθεστώς του 1993, οι ποσότητες αναφοράς υπολογίζονταν, για τους εμπορικούς φορείς της κατηγορίας Α, βάσει των ποσοτήτων μπανανών τρίτων χωρών και μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ που είχαν διατεθεί στην αγορά στη διάρκεια μιας περιόδου αναφοράς και, για τους εμπορικούς φορείς της κατηγορίας Β, βάσει των ποσοτήτων κοινοτικών μπανανών ή παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ που είχαν διατεθεί στην αγορά κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου αναφοράς (βλ. ανωτέρω σκέψη 8), υπό το καθεστώς του 1999, η «ενιαία ποσότητα αναφοράς», την οποία καθιέρωσε το άρθρο 4 του κανονισμού 2362/98 (βλ. ανωτέρω σκέψη 18), υπολογιζόταν λαμβανομένων υπόψη όλων των εισαγωγών στην Κοινότητα ανεξαρτήτως προελεύσεως, ήτοι των εισαγωγών παραδοσιακών και μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ καθώς και μπανανών τρίτων χωρών (παράρτημα Ι του κανονισμού 2362/98), τις οποίες είχε πραγματοποιήσει ο ενδιαφερόμενος εμπορικός φορέας κατά τη διάρκεια μιας περιόδου αναφοράς.
- 65 Είναι αληθές ότι, παρά την κατάργηση των κατηγοριών εμπορικών φορέων και πιστοποιητικών Α, Β και Γ καθώς και την καθιέρωση ενιαίας ποσότητας αναφοράς, οι εισαγωγές παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ που είχαν πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εξακολουθούσαν να επηρεάζουν, και υπό το καθεστώς του 1999, τον αριθμό των πιστοποιητικών που μπορούσαν να χορηγηθούν στην αιτούσα για την εισαγωγή μπανανών τρίτων χωρών και μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ. Είναι επίσης αληθές ότι η περίοδος αναφοράς εξακολούθησε να είναι, καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος του καθεστώτος του 1999, η τριετία 1994-1996 (βλ. ανωτέρω σκέψεις 18 και 20), ήτοι η ίδια τριετία που αποτελούσε την περίοδο αναφοράς κατά το έτος 1998, τελευταίο έτος ισχύος του καθεστώτος του 1993, και η οποία, λόγω των δυσκολιών εφοδιασμού που οφείλονταν στον εμφύλιο πόλεμο της Σομαλίας και την εγκαθίδρυση της κοινής οργανώσεως των αγορών, δεν ήταν αντιπροσωπευτική του συνήθους επιπέδου δραστηριότητας της αιτούσας στον τομέα των παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ.
- 66 Ωστόσο, η λήψη υπόψη, προς τον σκοπό του καθορισμού της ενιαίας ποσότητας αναφοράς της αιτούσας, των ετών 1989 και 1990 αντί της περιόδου 1994-1996, μόνον όσον αφορά το στοιχείο εκείνο της εν λόγω ποσότητας που αντιπροσωπεύει τις εισαγωγές παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ, έστω και αν υποτεθεί ότι δεν είναι εντελώς ασυμβίβαστη με τους κανόνες λειτουργίας του καθεστώτος του 1999, δεν μπορούσε να απορρέει, υπό το καθεστώς του 1999, από μέτρα τα οποία η Επιτροπή έπρεπε να έχει λάβει υπό το καθεστώς του 1993 προκειμένου να κάνει δεκτή την από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτηση της αιτούσας.

- 67 Πράγματι, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, υπό το καθεστώς του 1993, οι εισαγωγές παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ τις οποίες ένας εμπορικός φορέας είχε πραγματοποιήσει κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς τού παρέιχαν δικαίωμα συμμετοχής στην κατανομή ενός επακριβώς καθορισμένου τμήματος (30%) της δασμολογικής ποσοστώσεως. Ακριβώς σ' αυτό το πλαίσιο θα λειτουργούσε η αντικατάσταση της περιόδου αναφοράς την οποία ζήτησε η αιτούσα με την από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτησή της.
- 68 Όμως, υπό το καθεστώς του 1999, οι ποσότητες αναφοράς παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ δεν χρησίμευαν πλέον, όπως υπό το καθεστώς του 1993, στον υπολογισμό του αριθμού των πιστοποιητικών εισαγωγής μπανανών τρίτων χωρών ή μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ που έπρεπε να χορηγηθούν στο πλαίσιο του 30% της δασμολογικής ποσοστώσεως που προοριζόταν για τους εμπορικούς φορείς της κατηγορίας Β, αλλά συνέβαλλαν στη διαμόρφωση της ενιαίας ποσότητας αναφοράς που χρησίμευε, γενικότερα, στον υπολογισμό του αριθμού των πιστοποιητικών που έπρεπε να χορηγηθούν στους εμπορικούς φορείς για την εισαγωγή μπανανών όλων των προελεύσεων στο πλαίσιο της κοινής διαχείρισης των δασμολογικών ποσοστώσεων και των παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ. Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 5 του κανονισμού 2362/98, υπό το καθεστώς του 1999, τα δικαιώματα των παραδοσιακών εμπορικών φορέων όχι μόνον έπρεπε «να καθοριστούν με βάση πραγματικές εισαγωγές, ανεξάρτητα από τις καταγωγές και τις πηγές εφοδιασμού», αλλά και «να συνεπάγονται τη δυνατότητα εισαγωγής από όλες τις καταγωγές».
- 69 Συνεπώς, υπό το καθεστώς του 1999, οι ποσότητες παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ που είχαν εισαχθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς δεν επηρέαζαν μόνο, όπως υπό το καθεστώς του 1993, τον συναγωνισμό των εμπορικών φορέων στο πλαίσιο της κατανομής ενός επακριβώς καθορισμένου μέρους της δασμολογικής ποσοστώσεως, αλλά και την κατανομή του συνόλου των δασμολογικών ποσοστώσεων και, επιπλέον, την κατανομή των πιστοποιητικών εισαγωγής παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ (άρθρα 3, 4 και 6 του κανονισμού 2362/98), ενώ, υπό το καθεστώς του 1993, η εισαγωγή παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ δεν προϋπέθετε την κατοχή μιας ποσότητας αναφοράς (άρθρα 14 έως 16 του κανονισμού 1442/93).
- 70 Οι ουσιώδεις αυτές μεταβολές των προϋποθέσεων προσβάσεως στις μπανάνες τρίτων χωρών ή στις μη παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ και, κυρίως, στις

παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ καθιστούν προφανές ότι δεν υπήρχε αντιστοιχία μεταξύ του καθεστώτος του 1993 και του καθεστώτος του 1999 όσον αφορά το αντικείμενο της από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτησεως της αιτούσας. Συνεπώς, η άποψη της αιτούσας ότι, καίτοι τα πιστοποιητικά της κατηγορίας Β έπαυσαν να υπάρχουν υπό το καθεστώς του 1999, ο μηχανισμός χορηγήσεως πιστοποιητικών για μπανάνες τρίτων χωρών ή μη παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ εξακολούθησε να υφίσταται και παρέμεινε κατά τα ουσιώδη ο ίδιος με εκείνον που ίσχυε υπό το καθεστώς του 1993 είναι εσφαλμένη.

- 71 Επομένως, τα μέτρα που η Επιτροπή έπρεπε να λάβει για να ικανοποιήσει την από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτηση της αιτούσας δεν μπορούσαν να παραγάγουν αποτελέσματα πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 1998. Μια αντικατάσταση, στο πλαίσιο του καθεστώτος του 1999, της περιόδου αναφοράς αποκλειστικώς και μόνον για το στοιχείο εκείνο της ενιαίας ποσότητας αναφοράς που αφορούσε τις εισαγωγές παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ θα είχε πολύ διαφορετικό περιεχόμενο και θα ήταν πολύ σημαντικότερη από εκείνη που θα συνεπάγονταν τα μέτρα που ζήτησε η αιτούσα. Μια τέτοια αντικατάσταση, έστω και αν θεωρηθεί επιτρεπτή στο πλαίσιο της εφαρμογής του καθεστώτος του 1999, δεν μπορούσε παρά να αποτελέσει το αντικείμενο νέας αποφάσεως της Επιτροπής, την οποία εναπέκειτο στην αιτούσα να ζητήσει με νέα αίτηση που θα υπέβαλλε στο πλαίσιο των ειδικών κανόνων του εν λόγω καθεστώτος.
- 72 Επομένως, η ζημία την οποία η Επιτροπή υποχρεούται να αποκαταστήσει στην υπό κρίση περίπτωση είναι εκείνη που οφείλεται στο γεγονός ότι στην αιτούσα χορηγήθηκε, μόνο για τα έτη 1997 και 1998, αριθμός πιστοποιητικών εισαγωγής μπανανών τρίτων χωρών και μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ μειωμένος σε σχέση προς εκείνον τον οποίο θα είχε λάβει η αιτούσα για τα ίδια έτη αν η Επιτροπή είχε κάνει δεκτή την από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτησή της και είχε επιτρέψει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 30 του κανονισμού 404/93, να ληφθούν υπόψη, ως περίοδος αναφοράς, τα έτη 1989 και 1990.
- 73 Το συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται κατά μείζονα λόγο αν ληφθεί υπόψη ότι, κατά τη νομολογία, η εκ μέρους των ιδιωτών επίκληση μελλοντικής ζημίας στο πλαίσιο αγωγής βασιζομένης στην εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας μπορεί να αφορά μόνον επικείμενη ζημία δυνάμενη να προβλεφθεί με επαρκή βεβαιότητα, βάσει της

κρατούσας πραγματικής καταστάσεως και της ισχύουσας νομοθεσίας (απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Ιουνίου 1976, 56/74 έως 60/74, Kamprffmeyer κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1976, σ. 291, σκέψεις 6 έως 8).

- 74 Υπό τις συνθήκες αυτές, η αγωγή αποζημίωσης την οποία άσκησε η αιτούσα στην υπό κρίση υπόθεση δεν μπορούσε να έχει ως αντικείμενο παρά την αποκατάσταση της ζημίας που μπορούσε να προκληθεί, συνεπεία της αποφάσεως της Επιτροπής της 17ης Ιουλίου 1997, βάσει της κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως ισχύουσας νομοθεσίας, ήτοι κατά τη διάρκεια της ισχύος του καθεστώτος του 1993. Όμως, η υποτιθέμενη ζημία της οποίας την αποκατάσταση ζητεί η αιτούσα για την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 1999 έως 30 Ιουνίου 2001 δεν οφείλεται, εν πάση περιπτώσει, στη νομοθεσία αυτή, αλλά σε νομοθεσία ουσιωδώς διαφορετική η οποία θεσπίστηκε μετά την άσκηση της αγωγής και της οποίας τα χαρακτηριστικά ουδόλως ήταν προβλέψιμα κατά τον χρόνο ασκήσεως της αγωγής.

Επί των γενικών κριτηρίων που πρέπει να εφαρμοστούν προς εκτίμηση της ζημίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 75 Η αιτούσα θεωρεί ότι το Πρωτοδικείο, ιδίως στις σκέψεις 194, 195 και 211 της αποφάσεως της 8ης Ιουνίου 2000, ανέφερε σαφώς το κριτήριο για τον υπολογισμό των οφειλομένων ως αποζημίωση ποσών, παραπέμποντας μεταξύ άλλων στο κριτήριο που πρότεινε η ίδια η ενάγουσα, ήτοι τη συναλλακτική αξία των μη χορηγηθέντων πιστοποιητικών εισαγωγής, εκτιμηθείσα σε 200 ευρώ ανά τόνο σε δήλωση των υπηρεσιών της Επιτροπής προς την ομάδα εργασίας «Μπανάνες» της 9ης και της 10ης Φεβρουαρίου 1998 της ειδικής επιτροπής «Γεωργία» του Συμβουλίου. Συνεπώς, κατά την αιτούσα, η ζημία πρέπει να υπολογιστεί πολλαπλασιάζοντας τα 200 ευρώ επί τον αριθμό των τόνων που αντιπροσωπεύει η διαφορά μεταξύ των χορηγηθέντων πιστοποιητικών και εκείνων που θα έπρεπε να

της είχαν χορηγηθεί αν ως περίοδος αναφοράς είχε ληφθεί το προ του εμφυλίου πολέμου χρονικό διάστημα, αντί των ετών 1993 έως 1995 για τις εισαγωγές που επρόκειτο να πραγματοποιηθούν το 1997 και των ετών 1994 έως 1996 για τις εισαγωγές που επρόκειτο να πραγματοποιηθούν τα επόμενα έτη.

- 76 Η αιτούσα υπογραμμίζει ότι το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να υποχρεώσει ένα διάδικο να αποκαταστήσει μια ζημία εάν αυτή δεν είναι πραγματική και βέβαιη τόσο ως προς την ύπαρξή της όσο και ως προς το ύψος της κατά τον χρόνο εκδόσεως της συναφούς αποφάσεως (βλ. την απόφαση του Πρωτοδικείου της 2ας Ιουλίου 2003, T-99/98, Hameico Stuttgart κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 2003, σκέψη 67, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία), υπό την έννοια να μπορεί τουλάχιστον η ζημία αυτή να εκτιμηθεί με ακρίβεια βάσει ήδη προσδιορισθέντων κριτηρίων. Όμως, η Επιτροπή, υποστηρίζοντας ότι το Πρωτοδικείο δεν προσδιόρισε τα κριτήρια με την απόφασή του της 8ης Ιουνίου 2000, κακώς υπονοεί ότι η ζημία είναι όχι μόνον απροσδιόριστη, αλλά και αβέβαιη.
- 77 Η αιτούσα παρατηρεί ότι ναι μεν το Πρωτοδικείο, στην απόφασή του της 8ης Ιουνίου 2000, δεν εξέτασε ρητώς την ορθότητα του κριτηρίου της συναλλακτικής αξίας των πιστοποιητικών, το οποίο είχε η ίδια προτείνει, δεν έκρινε, ωστόσο, το κριτήριο αυτό εσφαλμένο ή απρόσφορο για τον αριθμητικό προσδιορισμό της ζημίας. Αν ίσχυε αυτό, το Πρωτοδικείο δεν θα είχε αναφέρει, στη σκέψη 195 της εν λόγω αποφάσεως, ότι το κριτήριο αυτό επέτρεπε να προβλεφθεί η έκταση της ζημίας «με επαρκή βεβαιότητα» και δεν θα καλούσε, με τη σκέψη 211, τους διαδίκους «να επιδιώξουν, λαμβάνοντας υπόψη την [...] απόφαση [αυτή], την επίτευξη συμφωνίας [...] ως προς το ποσό της αποζημιώσεως για το σύνολο της ζημίας που πρέπει να αποκατασταθεί».
- 78 Εξάλλου, η αιτούσα επισημαίνει ότι, με το υπόμνημα ανταπαντήσεως που υπέβαλε στο πλαίσιο της κύριας δίκης, η Επιτροπή μπορούσε να αμφισβητήσει το κριτήριο που πρότεινε η ενάγουσα, αλλά δεν το έπραξε. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν μπορεί πλέον να αμφισβητήσει το κριτήριο αυτό.

- 79 Εν πάση περιπτώσει, η αιτούσα υποστηρίζει ότι η συναλλακτική αξία των πιστοποιητικών αποτελεί βάσιμο και αξιόπιστο δεδομένο για τον αριθμητικό προσδιορισμό της ζημίας εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι η δυνατότητα εκχώρησης των πιστοποιητικών εισαγωγής μπανανών προβλέπεται ρητώς από την κοινοτική ρύθμιση αφότου άρχισε να ισχύει το καθεστώς του 1993 (άρθρο 20 του κανονισμού 1442/93) και ότι τα πιστοποιητικά της κατηγορίας Β ήταν ακριβώς εκείνα που αποτελούσαν αντικείμενο συναλλαγών, καθόσον, σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 3 του κανονισμού 1442/93, η εκχώρησή τους δεν συνεπαγόταν καμία μείωση των ποσοτήτων αναφοράς του δικαιούχου και επέτρεπε τη συμπλήρωση των μικρών περιθωρίων κέρδους του εμπορίου μπανανών ΑΚΕ. Συναφώς, η αιτούσα παραπέμπει στη σκέψη 86 της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-280/93, Γερμανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. I-4973). Συνεπώς, η τιμή εκχώρησης των πιστοποιητικών αντιπροσώπευε ένα βέβαιο έσοδο και, ειδικότερα, ένα ελάχιστο κέρδος.
- 80 Προς απόδειξη της εγκυρότητας του κριτηρίου της συναλλακτικής αξίας των πιστοποιητικών εισαγωγής, η αιτούσα υπενθυμίζει ότι το Δικαστήριο, με την απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000, C-104/89 και C-37/90, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-203, σκέψη 79), επιβεβαίωσε ότι στατιστικά και εμπορικά στοιχεία μπορούσαν να ληφθούν υπόψη προς εκτίμηση της ζημίας.
- 81 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000 δεν καθόρισε τα κριτήρια του αριθμητικού προσδιορισμού της αποζημίωσης που οφείλεται στην αιτούσα. Συγκεκριμένα, το κριτήριο που προτείνει η αιτούσα ελήφθη υπόψη από το Πρωτοδικείο μόνο στο πλαίσιο της εκτιμήσεως του παραδεκτού της αγωγής, χωρίς ωστόσο να κριθεί πρόσφορο. Εξάλλου, δεν υπήρξε ανταλλαγή επιχειρημάτων ως προς το βάσιμο του κριτηρίου αυτού.
- 82 Η Επιτροπή δεν δέχεται ότι η οφειλόμενη αποζημίωση μπορεί να υπολογιστεί σε συνάρτηση προς την υποθετική συναλλακτική αξία των πιστοποιητικών εισαγωγής χωρίς να ληφθεί καθόλου υπόψη το αν εισήχθησαν ή δεν εισήχθησαν τα επίδικα εμπορεύματα. Συγκεκριμένα, το στοιχείο αυτό δεν έχει καμία σχέση με το γεγονός

το οποίο προξένησε τη ζημία και με τις πραγματικές συνέπειές της για την κατάσταση της αιτούσας (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1967, 5/66, 7/66 και 13/66 έως 24/66, Kamprffmeyer κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 571).

- 83 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η εκχώρηση των πιστοποιητικών εισαγωγής από έναν εμπορικό φορέα σε άλλον σπανίως απαντάται στην πράξη. Εξάλλου, υπενθυμίζει ότι η εκχώρηση των πιστοποιητικών εισαγωγής συνεπαγόταν, ήδη υπό το καθεστώς του 1993, δυνάμει του άρθρου 13 του κανονισμού 1442/93, την αφαίρεση των εκχωρουμένων ποσοτήτων από την ποσότητα αναφορά του εκχωρητή. Κατά την Επιτροπή, οι επιχειρηματίες της κατηγορίας Β, όπως η αιτούσα, δεν υπάγονταν μεν στον περιορισμό αυτό, η δυνατότητά τους, όμως, να λάβουν πιστοποιητικά εισαγωγής μπανανών τρίτων χωρών και μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ εξηρτάτο από την πραγματική διάθεση του μεριδίου τους σε κοινοτικές μπανάνες και παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ στην αγορά κατά την περίοδο αναφοράς.
- 84 Όσον αφορά τον ισχυρισμό ότι η συναλλακτική αξία των πιστοποιητικών εισαγωγής ανερχόταν σε 200 ευρώ ανά τόνο, την οποία αναφέρει η αιτούσα βάσει της δηλώσεως των υπηρεσιών της Επιτροπής προς την ομάδα εργασίας «Μπανάνες» της ειδικής επιτροπής «Γεωργία» του Συμβουλίου, της 9ης και της 10ης Φεβρουαρίου 1998, η Επιτροπή παρατηρεί ότι δεν αποτελεί ουσιώδες στοιχείο για τον προσδιορισμό της ζημίας. Συγκεκριμένα, σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη για το σύνολο της εξεταζομένης περιόδου, καθόσον επρόκειτο απλώς για ένδειξη που αφορούσε μια δεδομένη στιγμή και περιοριζόταν στα πιστοποιητικά της κατηγορίας Β, η δε τιμή των πιστοποιητικών κυμαινόταν αναλόγως της τιμής των μπανανών. Εξάλλου, μια τέτοια ένδειξη δεν προερχόταν από επίσημα στατιστικά ή εμπορικά έγγραφα, δεδομένου ότι δεν υπήρχε πραγματική αγορά των πιστοποιητικών εισαγωγής.
- 85 Για την εκτίμηση της επίδικης ζημίας, η Επιτροπή προτείνει, αντιθέτως, να ληφθεί ως βάση η πάγια νομολογία σύμφωνα με την οποία η αποζημίωση σκοπό έχει να επαναφέρει, κατά το δυνατόν, το θύμα στην κατάσταση στην οποία θα βρισκόταν αν δεν είχε υποστεί τη ζημία (απόφαση της 3ης Φεβρουαρίου 1994, C-308/87, Grifoni κατά ΕΚΑΕ, Συλλογή 1994, σ. I-341, σκέψη 40). Θα πρέπει, συνεπώς, να λαμβάνεται υπόψη, στο μέτρο του δυνατού, η πραγματική κατάσταση του

ζημιωθέντος, ιδίως όταν η αποζημίωση συνδέεται με την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας η οποία, ως εκ της φύσεώς της, όχι μόνον μπορεί να αποφέρει κέρδη αλλά και να συνεπάγεται ζημίες (απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Μαΐου 1992, C-104/89 και C-37/90, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-3061, σκέψεις 32 έως 34, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Ιουλίου 1997, T-267/94, Oleifici Italiani κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1239, σκέψεις 73 επ.).

- 86 Παραπέμποντας στις προμνησθείσες αποφάσεις της 19ης Μαΐου 1992, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (σκέψη 26), και της 27ης Ιανουαρίου 2000, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, η Επιτροπή προτείνει να ληφθεί υπόψη, εν προκειμένω, το διαφυγόν κέρδος που συνίσταται στη διαφορά μεταξύ των εσόδων τα οποία η αιτούσα θα είχε αποκομίσει από τη εμπόριο μπανάνας κατά την κρίσιμη περίοδο (που καλύπτει τα έτη 1997 και 1998), αν η Επιτροπή είχε δεχθεί την από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτηση λήψεως μεταβατικών μέτρων, και των εσόδων τα οποία πράγματι αποκόμισε από το εμπόριο αυτό κατά την κρίσιμη περίοδο, πλέον των εσόδων τα οποία αποκόμισε ή θα μπορούσε να έχει αποκομίσει κατά την ίδια περίοδο από τυχόν υποκατάστατες δραστηριότητες. Προκειμένου να εκτιμηθούν τα επιπλέον έσοδα τα οποία η αιτούσα θα μπορούσε να έχει αποκομίσει κατά την εξεταζόμενη περίοδο σε περίπτωση που η αίτησή της είχε γίνει δεκτή, η Επιτροπή θεωρεί εύλογο να ληφθούν υπόψη τα κέρδη τα οποία η αιτούσα αποκόμισε από τις εισαγωγές μπανανών τις οποίες όντως πραγματοποίησε κατά την περίοδο αυτή. Η Επιτροπή διευκρινίζει επίσης ότι, αν το Πρωτοδικείο δεχθεί το κριτήριο αυτό, εναπόκειται στην αιτούσα να προσκομίσει όλα τα αναγκαία αποδεικτικά στοιχεία για τον επακριβή προσδιορισμό των κερδών της.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

— Επί του αν το κριτήριο της συναλλακτικής αξίας των πιστοποιητικών έγινε δεκτό στην απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000

- 87 Πρέπει, καταρχάς, να εξεταστεί αν το κριτήριο το οποίο επικαλείται η αιτούσα κρίθηκε, με την απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000, κατάλληλο για την εκτίμηση της ζημίας στην υπό κρίση περίπτωση.

- 88 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, οι σκέψεις του Πρωτοδικείου σχετικά με τη συναλλακτική αξία των πιστοποιητικών εισαγωγής ως κριτηρίου υπολογισμού της ζημίας εντάσσονται στο πλαίσιο της αναλύσεως του παραδεκτού της αγωγής (σκέψεις 194 και 195 της αποφάσεως της 8ης Ιουνίου 2000).
- 89 Όμως, από την ανάγνωση των σκέψεων 194 και 195 προκύπτει σαφώς ότι η διαπίστωση του Πρωτοδικείου ότι η ενάγουσα παρέσχε τα στοιχεία βάσει των οποίων μπορούσε να προβλεφθεί η έκταση της προβαλλομένης ζημίας με επαρκή βεβαιότητα σημαίνει απλώς ότι η ενάγουσα παρέσχε στο Πρωτοδικείο στοιχεία χάρη στα οποία το τελευταίο μπόρεσε να συναγάγει ότι η έκταση της προβαλλομένης ζημίας ήταν δυνατόν να προσδιοριστεί και ότι, κατά συνέπεια, η αγωγή ήταν παραδεκτή.
- 90 Αναλύοντας το βάσιμο της αγωγής, το Πρωτοδικείο ουδόλως αποφάνθηκε ως προς την έκταση της ζημίας που έπρεπε να αποκατασταθεί, αλλά περιορίστηκε να διαπιστώσει, στη σκέψη 211 της αποφάσεως της 8ης Ιουνίου 2000, ότι έπρεπε να «[καλέσει] τους διαδίκους να επιδιώξουν, λαμβάνοντας υπόψη την [...] απόφαση [αυτή], την επίτευξη συμφωνίας [...] ως προς το ποσό της αποζημιώσεως για το σύνολο της ζημίας που πρέπει να αποκατασταθεί». Αυτό σημαίνει ότι οι διάδικοι όφειλαν να λάβουν υπόψη τους, στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεών τους, το γεγονός ότι η Επιτροπή ευθυνόταν για τις επιζήμιες συνέπειες της παράνομης συμπεριφοράς της, όπως αυτή διαπιστωνόταν με την απόφαση, και έπρεπε να αποκαταστήσει το σύνολο της ζημίας, και μόνον αυτή, στο μέτρο που υπήρχε αιτιώδης συνάφεια μεταξύ αυτής και της ως άνω συμπεριφοράς. Αντιθέτως, από την προμνησθείσα σκέψη της αποφάσεως της 8ης Ιουνίου 2000 δεν μπορεί να συναχθεί —όπως συνάγει η αιτούσα— παραπομπή στις σκέψεις τις οποίες διατύπωσε το Πρωτοδικείο στο πλαίσιο της αναλύσεως του παραδεκτού της αγωγής και, ιδίως, στη συναλλακτική αξία των πιστοποιητικών ως κριτηρίου προσδιορισμού της εκτάσεως της ζημίας.
- 91 Η αιτούσα κακώς στηρίζεται στην προμνησθείσα απόφαση Hameico Stuttgart κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής. Πράγματι, το Πρωτοδικείο, στη σκέψη 67 της αποφάσεως αυτής, υπενθύμισε μόνον ότι η ευθύνη της Κοινότητας θεωρείται θεμελιωμένη μόνον όταν ο ενάγων έχει πράγματι υποστεί ζημία «πραγματική και βέβαιη». Πρόκειται για μια προϋπόθεση θεμελιώσεως της εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας την οποία ο κοινοτικός δικαστής μπορεί να θεωρήσει ότι πληροῦται

σε μια συγκεκριμένη περίπτωση χωρίς να απαιτείται αναγκαστικά να έχει προηγουμένως προβεί σε επί της ουσίας εξέταση της εκτάσεως της προβαλλομένης ζημίας, εφόσον από τις συγκεκριμένες περιστάσεις της υποθέσεως προκύπτει ότι δεν χωρεί αμφιβολία ως προς την ύπαρξη ζημίας. Όμως, στις σκέψεις 207 και 208 της αποφάσεως της 8ης Ιουνίου 2000, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ακριβώς, κατ' ουσίαν, το υποστατό των επιζήμιων για την ενάγουσα συνεπειών της εκ μέρους της Επιτροπής παραβάσεως του άρθρου 30 του κανονισμού 404/93, συνεπειών τις οποίες το Πρωτοδικείο εντόπισε στη χορήγηση προς την ενάγουσα μειωμένου αριθμού πιστοποιητικών εισαγωγής σε σχέση προς αυτόν που θα είχε λάβει αν το άρθρο αυτό είχε εφαρμοστεί ορθώς. Το ότι η ζημία αυτή δεν μπορούσε ακόμα να προσδιοριστεί αριθμητικώς με ακρίβεια κατά τον χρόνο της ασκήσεως της αγωγής ουδόλως εμπόδιζε να θεωρηθεί η ζημία αυτή βέβαιη.

- 92 Συνεπώς, στο Πρωτοδικείο εναπόκειται, μετά την αποτυχία των διαπραγματεύσεων μεταξύ των διαδίκων, να αποφανθεί ως προς τα κριτήρια που πρέπει να εφαρμοστούν προς εκτίμηση της ζημίας την οποία υπέστη η αιτούσα και να καθορίσει το ποσό της αποζημιώσεως.

— Επί του κατά πόσον η Επιτροπή έχει ακόμα τη δυνατότητα να αμφισβητήσει το κριτήριο της συναλλακτικής αξίας των πιστοποιητικών

- 93 Απορριπτέος επίσης είναι και ο ισχυρισμός της αιτούσας ότι η Επιτροπή, εφόσον δεν αμφισβήτησε, με το υπόμνημα ανταπαντήσεως που υπέβαλε στο πλαίσιο της φάσεως εκείνης της παρούσας διαδικασίας η οποία κατέληξε στην έκδοση της αποφάσεως της 8ης Ιουνίου 2000, το βάσιμο του κριτηρίου της συναλλακτικής αξίας των πιστοποιητικών εισαγωγής το οποίο είχε προτείνει η τότε ενάγουσα με το υπόμνημα απαντήσεως, δεν μπορεί πλέον να το αμφισβητήσει στο πλαίσιο της νέας αυτής φάσεως της διαδικασίας.

- 94 Αρκεί να υπομνησθεί, συναφώς, ότι η τότε ενάγουσα, με το δικόγραφο της αγωγής της, δεν είχε αναφέρει τα κριτήρια που έπρεπε να εφαρμοστούν για τον προσδιορισμό της προβαλλομένης ζημίας. Είχε περιοριστεί να αναφέρει ότι δεν ήταν δυνατός, την εποχή εκείνη, ο ποσοτικός προσδιορισμός της ζημίας, η οποία

δεν είχε ακόμα ολοκληρωθεί, και ζήτησε κατά συνέπεια από το Πρωτοδικείο να αποφανθεί, σε πρώτη φάση, επί του υποστατού της ζημίας και να ορίσει ότι η εκτίμηση της ζημίας θα γίνει με εξώδικη συμφωνία των διαδίκων ή, ελλείψει τέτοιας συμφωνίας, με απόφαση του Πρωτοδικείου στο πλαίσιο μεταγενέστερης αιτήσεως. Μόνο με το υπόμνημα απαντήσεως, με το οποίο απάντησε στην ένσταση του Συμβουλίου το οποίο ισχυρίστηκε ότι η αγωγή ήταν απαράδεκτη ελλείψει, μεταξύ άλλων, ακριβών στοιχείων ως προς τη φύση και την έκταση της προβαλλομένης ζημίας, αναφέρθηκε η ενάγουσα στη συναλλακτική αξία των μη χορηγηθέντων πιστοποιητικών εισαγωγής.

95 Υπό τις ιδιαίτερες αυτές περιστάσεις, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να διατυπώσει με το υπόμνημα ανταπαντήσεως —επ' απειλή απώλειας του δικαιώματος διατυπώσεώς τους στο μέλλον— τις παρατηρήσεις της σχετικά με το βάσιμο του κριτηρίου του αριθμητικού προσδιορισμού το οποίο πρότεινε η ενάγουσα, μπορούσε όμως εγκύρως να το πράξει, μετά την αναγνωρίζουσα την υποχρέωση αποζημιώσεως απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000, στο πλαίσιο της ειδικής φάσεως της διαδικασίας που είναι αφιερωμένη στην εκτίμηση της ζημίας.

96 Εν πάση περιπτώσει, το Πρωτοδικείο, το οποίο καλείται να εξετάσει την έκταση της υποχρέωσης αποκαταστάσεως μιας ζημίας για την οποία ευθύνεται η Κοινότητα, δεν μπορεί να δεσμεύεται από το κριτήριο καθορισμού των καταβλητέων ποσών το οποίο πρότεινε η ενάγουσα, για τον μοναδικό λόγο ότι η Επιτροπή δεν έλαβε θέση επί του βασίμου του κριτηρίου αυτού σε ένα συγκεκριμένο στάδιο της έγγραφης διαδικασίας.

— Επί των κριτηρίων που πρέπει να εφαρμοστούν για τον αριθμητικό προσδιορισμό της προς αποκατάσταση ζημίας

97 Κατά πάγια νομολογία, η αποζημίωση στα πλαίσια της εξωσυμβατικής ευθύνης έχει ως αντικείμενο να αποκαταστήσει στο μέτρο του δυνατού την περιουσία του θύματος (προμνησθείσες αποφάσεις Grifoni κατά ΕΚΑΕ, σκέψη 40, και της 27ης Ιανουαρίου 2000, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψεις 51 και 63).

- 98 Σύμφωνα με τη νομολογία, στον ενάγοντα εναπόκειται να αποδείξει, αφενός, την ύπαρξη της ζημίας που υπέστη καθώς και, αφετέρου, τα συστατικά στοιχεία και την έκταση της ζημίας (προμνησθείσα απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψη 82).
- 99 Όμως, η ύπαρξη ζημίας διαπιστώθηκε εν προκειμένω με την απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000, με την οποία το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η ζημία αυτή συνίστατο στη χορήγηση μειωμένου αριθμού πιστοποιητικών εισαγωγής σε σχέση προς εκείνο τον οποίο η ενάγουσα θα είχε λάβει αν είχε γίνει δεκτή η από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτησή της (σκέψη 208 της εν λόγω αποφάσεως). Συνεπώς, η αιτούσα οφείλει να αποδείξει μόνο τα διάφορα συστατικά στοιχεία και την έκταση της ζημίας αυτής.
- 100 Συναφώς, η αιτούσα ζητεί αποκατάσταση της ζημίας με βάση την καταβολή της οικονομικής αξίας των μη χορηγηθέντων πιστοποιητικών εισαγωγής, μέθοδο η οποία, κατά τη γνώμη της, επιτρέπει μόνον την αποκατάσταση μιας «ελάχιστης βέβαιης ζημίας» την οποία αντιπροσωπεύει η απώλεια «βέβαιου εσόδου» που συνίσταται στην τιμή εκχωρήσεως των πιστοποιητικών αυτών. Η αιτούσα διευκρινίζει ότι η μέθοδος αυτή υποβαθμίζει, στην πραγματικότητα, τη συνολική ζημία της, η οποία περιλαμβάνει και στοιχεία όπως η «απώλεια πελατών και πηγών ανεφοδιασμού, μέχρι την πλήρη σχεδόν παύση της λειτουργίας». Η αιτούσα επικαλείται, εξάλλου, τα στοιχεία αυτά για πρώτη φορά με τις παρατηρήσεις της επί της προτάσεως αποζημιώσεως της Επιτροπής και δεν είναι ούτε εμπεριστατωμένα ούτε αποδεδειγμένα.
- 101 Εν προκειμένω, η αποκατάσταση της ζημίας πρέπει, καταρχήν, να επιτρέψει την επαναφορά της αιτούσας, από οικονομικής απόψεως, στην κατάσταση στην οποία θα βρισκόταν αν δεν είχε υπάρξει η παράνομη συμπεριφορά της Επιτροπής που προξένησε τη ζημία. Αυτό προϋποθέτει, πρώτον, τον προσδιορισμό του αριθμού των επιπλέον πιστοποιητικών εισαγωγής που θα έπρεπε να είχαν χορηγηθεί στην αιτούσα σύμφωνα με την απόφαση την οποία η Επιτροπή όφειλε να λάβει για να κάνει δεκτή την από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτησή της και, δεύτερον, την ανασύσταση της οικονομικής καταστάσεως στην οποία θα βρισκόταν η αιτούσα αν είχε λάβει και εκμεταλλευτεί τα πιστοποιητικά αυτά.

- 102 Όσον αφορά τον αριθμό των επιπλέον πιστοποιητικών εισαγωγής, πρέπει να ληφθούν υπόψη, σύμφωνα με τα διαπιστωθέντα ανωτέρω στη σκέψη 72, μόνο τα έτη 1997 και 1998, τα οποία συνιστούν την περίοδο για την οποία πρέπει να υπάρξει αποκατάσταση της ζημίας.
- 103 Σύμφωνα με τον υπολογισμό που επιχειρεί στην πρότασή της για την αποζημίωση, λαμβάνοντας υπόψη τα έτη 1989 και 1990 ως περίοδο αναφοράς, η αιτούσα έπρεπε να λάβει, επιπλέον αυτών που πράγματι της χορηγήθηκαν, πιστοποιητικά της κατηγορίας Β για ποσότητα 13 855,66 τόνων το 1997 και 11 625,30 τόνων το 1998.
- 104 Στην πρότασή της για την αποζημίωση, η Επιτροπή, η οποία δεν αμφισβητεί τη μέθοδο και τα στοιχεία που λαμβάνει υπόψη της η αιτούσα για τον υπολογισμό του αριθμού των επιπλέον πιστοποιητικών, ανέφερε ότι, αν είχε απαντήσει θετικά στην από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτηση της αιτούσας, η τελευταία θα είχε λάβει, βάσει της περιόδου αναφοράς 1989-1990, επιπλέον πιστοποιητικά της κατηγορίας Β για 13 855,66 τόνους το 1997 και για 11 265,30 τόνους το 1998.
- 105 Το ότι, στις προτάσεις των δύο διαδίκων, δεν συμπίπτουν τα στοιχεία ως προς τα επιπλέον πιστοποιητικά τα οποία η αιτούσα έπρεπε να λάβει το 1998 (11 625,30 τόνοι κατά την αιτούσα και 11 265,30 τόνοι κατά την Επιτροπή) οφείλεται προδήλως σε εσφαλμένο υπολογισμό ή τυπογραφικό λάθος της αιτούσας. Πράγματι, στον υπολογισμό της, η τελευταία αναφέρει ότι, για το εν λόγω έτος, έπρεπε να έχει λάβει πιστοποιητικά για 15 610,39 τόνους και ότι έλαβε μόνο για 4 345,092 τόνους. Η διαφορά μεταξύ των δύο αυτών ποσοτήτων ανέρχεται σε 11 265,298 τόνους, αριθμό ο οποίος, στρογγυλοποιημένος, επιβεβαιώνει το αριθμητικό στοιχείο που αναφέρει η Επιτροπή.
- 106 Πρέπει, συνεπώς, να αναγνωριστεί ότι, αν η Επιτροπή είχε απαντήσει θετικά στην από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτηση της αιτούσας, η τελευταία θα είχε λάβει επιπλέον πιστοποιητικά της κατηγορίας Β για 13 855,66 τόνους το 1997 και για 11 265,30 τόνους το 1998.

107 Όσον αφορά την ανασύσταση της οικονομικής καταστάσεως στην οποία η αιτούσα θα βρισκόταν αν είχε μπορέσει να υπολογίσει σ' αυτά τα επιπλέον πιστοποιητικά, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, υπό το καθεστώς του 1993, οι κάτοχοι πιστοποιητικών εισαγωγής της κατηγορίας Β είχαν διπλή δυνατότητα οικονομικής εκμεταλλεύσεως αυτών των πιστοποιητικών. Πράγματι, όχι μόνο μπορούσαν να τα χρησιμοποιήσουν για εισαγωγή μπανανών τρίτων χωρών ή μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ στην Κοινότητα, αλλά τους επιτρεπόταν επίσης ρητώς, από το άρθρο 13 του κανονισμού 1442/93 (βλ. ανωτέρω σκέψη 10), να τα εκχωρήσουν σε άλλους επιχειρηματίες των κατηγοριών Α, Β ή Γ.

108 Το Δικαστήριο είχε, εξάλλου, την ευκαιρία να διαπιστώσει την άλλη αυτή δυνατότητα οικονομικής εκμεταλλεύσεως των πιστοποιητικών της κατηγορίας Β υπό το καθεστώς του 1993 στην προμνησθείσα απόφασή του Γερμανία κατά Συμβουλίου (σκέψεις 84 έως 86), στην οποία παρατήρησε ότι «[η] αρχή του μεταβιβαστού των πιστοποιητικών [είχε ως] [π]ρακτική συνέπεια [...] ότι ο κάτοχος πιστοποιητικού, αντί να προβεί ο ίδιος στην εισαγωγή και την πώληση μπανανών τρίτων χωρών, μπορ[ούσε] να εκχωρήσει το δικαίωμά του για εισαγωγή σε άλλο επιχειρηματία που [ήθελε] να προβεί ο ίδιος στην εισαγωγή» και ότι «η εκχώρηση πιστοποιητικών εισαγωγής αποτελ[ούσε] δικαίωμα, το οποίο επιτρ[επόταν] από τον κανονισμό [1442/93] να ασκούν οι διάφορες κατηγορίες επιχειρηματιών αναλόγως προς τα εμπορικά τους συμφέροντα». Το Δικαστήριο διευκρίνισε επίσης ότι «[τ]ο οικονομικό πλεονέκτημα που μπορ[ούσε] ενδεχομένως να παράσχει η πώληση αυτού του είδους στους ασχολούμενους με μπανάνες κοινοτικές και παραδοσιακές ΑΚΕ επιχειρηματίες αποτελ[ούσε] αναγκαία συνέπεια της αρχής του μεταβιβαστού των πιστοποιητικών και [έπρεπε] να κριθεί εντεταγμένο στο σύνολο των μέτρων που έλαβε το Συμβούλιο προκειμένου να εξασφαλίσει τη διάθεση των κοινοτικών και παραδοσιακών ΑΚΕ προϊόντων». Στο πλαίσιο αυτό —προσέθεσε το Δικαστήριο— «[έπρεπε] να θεωρηθεί ως μέσο προοριζόμενο να συμβάλει στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρηματιών που εμπορεύονται μπανάνες καταγωγής κοινοτικής και ΑΚΕ και να διευκολύνει την ενοποίηση των αγορών των κρατών μελών».

109 Εξάλλου, δεν αμφισβητείται ότι τα πιστοποιητικά εισαγωγής της κατηγορίας Β αποτελούσαν πράγματι αντικείμενο αγοραπωλησιών στην αγορά.

- 110 Συναφώς, η αιτούσα ορθώς επικαλείται τη δήλωση του εκπροσώπου της Επιτροπής στην ομάδα εργασίας «Μπανάνες» της ειδικής επιτροπής «Γεωργία» του Συμβουλίου της 9ης και της 10ης Φεβρουαρίου 1998, σύμφωνα με την οποία τα πιστοποιητικά της κατηγορίας Β πωλούνταν, την εποχή εκείνη, στην αγορά προς 200 ευρώ περίπου τον τόνο.
- 111 Ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι η εκχώρηση πιστοποιητικών από έναν επιχειρηματία σε άλλον σπάνια συνέβαινε στην πράξη δεν ασκεί εν προκειμένω επιρροή και, επιπλέον, διαψεύδεται από τη διαπίστωση που περιέχεται στην αιτιολογική σκέψη 4 του κανονισμού 2362/98, στην οποία η ίδια η Επιτροπή αναφέρεται στον «[σημαντικό αριθμό] των ανεπίσημων μεταβιβάσεων και εκχωρήσεων με αμοιβή των εγγράφων εισαγωγής οι οποίες πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της τελευταίας περιόδου εφαρμογής του αρχικού καθεστώτος που θεσπίστηκε με τον κανονισμό [...] 404/93».
- 112 Εξάλλου, τα επιχειρήματα της Επιτροπής που εκτίθενται ανωτέρω στη σκέψη 83 δεν εμποδίζουν τη χρησιμοποίηση της συναλλακτικής αξίας των πιστοποιητικών ως κριτηρίου εκτιμήσεως της ζημίας που υπέστη η αιτούσα. Πράγματι, η ίδια η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι επιχειρηματίες της κατηγορίας Β, όπως η αιτούσα, δεν υπάγονταν, έως την έναρξη της ισχύος του καθεστώτος του 1999, στον μηχανισμό της μείωσης των ποσοτήτων αναφοράς λόγω εκχωρήσεως των πιστοποιητικών, ο οποίος ίσχυε, σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 3, του κανονισμού 1442/93, μόνο στην περίπτωση «εκχώρησης δικαιωμάτων από επιχειρηματία της κατηγορίας Α υπέρ επιχειρηματία των κατηγοριών Α και Γ». Όσον αφορά το γεγονός ότι, όπως υπενθυμίζει η Επιτροπή, η δυνατότητα των επιχειρηματιών της κατηγορίας Β να λάβουν πιστοποιητικά εισαγωγής μπανανών τρίτων χωρών και μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ εξηρτάτο από το κατά πόσον οι ίδιοι είχαν πράγματι διαθέσει στην αγορά κοινοτικές μπανάνες και παραδοσιακές μπανάνες ΑΚΕ κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, το στοιχείο αυτό στερείται οιασδήποτε σημασίας όσον αφορά το υπό κρίση ζήτημα.
- 113 Όσον αφορά την εκ μέρους της Επιτροπής επίκληση της μεθόδου εκτιμήσεως της ζημίας την οποία εφάρμοσε το Δικαστήριο στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι προμνησθείσες αποφάσεις Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στις υποθέσεις εκείνες, οι ενάγοντες

ζητούσαν αποζημίωση ίση προς τα κέρδη τα οποία θα μπορούσαν να έχουν πραγματοποιήσει αν, κατά τη λήξη της δεσμεύσεως μη εμπορίας, είχαν μπορέσει να επαναλάβουν τις παραδόσεις γάλακτος βάσει της ποσότητας αναφοράς στην οποία είχαν δικαίωμα, παραδόσεις τις οποίες δεν πραγματοποίησαν λόγω της ισχύουσας κανονιστικής ρυθμίσεως, η οποία κρίθηκε ανίσχυρη από το Δικαστήριο. Τα καθών όργανα πρότειναν, αντιθέτως, να υπολογιστούν οι αποζημιώσεις τις οποίες όφειλε η Κοινότητα στους ενάγοντες βάσει του ποσού της πριμοδοτήσεως μη εμπορίας που είχε καταβληθεί σε κάθε έναν από αυτούς. Η πριμοδότηση αυτή, την οποία είχε θεσπίσει στον τομέα του γάλακτος ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1078/77 του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί συστάσεως καθεστώτος πριμοδοτήσεων για την μη διάθεση σε εμπορία του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων και την αναδιάρθρωση των αγελών βοοειδών γαλακτοπαραγωγής (ΕΕ L 131, σ. 1), χορηγούνταν στους παραγωγούς οι οποίοι αναλάμβαναν τη δέσμευση να μη διαθέτουν τα προϊόντα τους στην αγορά επί μία πενταετία και είχε καθοριστεί σε ένα επίπεδο που επέτρεπε να θεωρηθεί ως «αποζημίωση για την απώλεια των εσόδων από την εμπορία των εν λόγω προϊόντων» (τρίτη αιτιολογική σκέψη του εν λόγω κανονισμού).

- 114 Το Δικαστήριο, στην προμνησθείσα απόφαση της 19ης Μαΐου 1992, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (σκέψη 26) έκρινε ότι, «[ό]σον αφορά την έκταση της ζημίας την οποία θα [έπρεπε] να αποκαταστήσει η Κοινότητα, [έπρεπε] να ληφθεί υπόψη, εκτός αν [υπήρχαν] ιδιαίτερες περιστάσεις που δικαιολογ[ούσαν] διαφορετική κρίση, το διαφυγόν κέρδος που συνίσταται στην διαφορά μεταξύ, αφενός μεν, των εισοδημάτων που θα μπορούσαν να είχαν πραγματοποιήσει οι ενάγοντες, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, από τις παραδόσεις γάλακτος τις οποίες θα είχαν διενεργήσει αν τους είχαν χορηγηθεί, κατά την [κρίσιμη] περίοδο [...], οι ποσότητες αναφοράς που δικαιούνταν, αφετέρου δε, του εισοδήματος που πράγματι αποκόμισαν από τις παραδόσεις τους γάλακτος κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου χωρίς οποιαδήποτε ποσότητα αναφοράς, προσαυξημένου κατά το εισόδημα που πραγματοποίησαν, ή θα είχαν μπορέσει να πραγματοποιήσουν, κατά την ίδια αυτή περίοδο, από ενδεχόμενες εναλλακτικές δραστηριότητες».

- 115 Το Δικαστήριο δέχθηκε έτσι, διευκρινίζοντας και περιορίζοντάς τη, τη μέθοδο την οποία πρότειναν οι ενάγοντες, η οποία βασιζόταν στην ανασύσταση της υποθετικής οικονομικής καταστάσεως στην οποία θα βρίσκονταν αν είχαν πραγματοποιήσει τις παραδόσεις γάλακτος που αντιστοιχούσαν στις ποσότητες αναφοράς που δικαιούνταν. Το Δικαστήριο διατύπωσε, ωστόσο, την επιφύλαξη ότι ιδιαίτερες περιστάσεις θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν διαφορετική κρίση ως προς τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη προς εκτίμηση της ζημίας, αποκλείοντας πάντως το κριτήριο που συνίσταται στον αριθμητικό προσδιορισμό

του διαφυγόντος κέρδους των εναγόντων βάσει του ποσού της πριμοδοτήσεως μη εμπορίας, με την αιτιολογία ότι «η πριμοδότηση αυτή συνιστά την αντιπαροχή για τη δέσμευση μη εμπορίας και δεν έχει καμία συνάφεια με τη ζημία που υπέστησαν οι ενάγοντες» (προμνησθείσα απόφαση της 19ης Μαΐου 1992, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψη 34).

116 Όμως, αν η πριμοδότηση μη εμπορίας δεν είχε καμία σχέση με τα κέρδη τα οποία οι ενάγοντες στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι προμνησθείσες αποφάσεις Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής θα μπορούσαν να είχαν αποκομίσει αν δεν είχαν στερηθεί παρανόμως των ποσοτήτων αναφοράς τους, από τις διαπιστώσεις που περιέχονται ανωτέρω στις σκέψεις 107 έως 111 προκύπτει ότι δεν συμβαίνει το ίδιο, εν προκειμένω, όσον αφορά τη συναλλακτική αξία των πιστοποιητικών εισαγωγής που δεν χορηγήθηκαν στην αιτούσα. Πράγματι, η αξία αυτή αντιπροσώπευε όχι, όπως συνέβαινε με την πριμοδότηση μη εμπορίας στον τομέα του γάλακτος, ένα σταθερό ποσό κατ' αποκοπήν και δια της διοικητικής οδού καθοριζόμενο προκειμένου να παρασχεθεί στους επιχειρηματίες μια κάποια «αποζημίωση για την απώλεια των εσόδων από την εμπορία των εν λόγω προϊόντων», αλλά ένα καθαρά εμπορικό στοιχείο, καθοριζόμενο από τους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες σύμφωνα με τους νόμους της προσφοράς και της ζήτησεως και, ως εκ τούτου, θεωρούμενο ως αντικατοπτρίζον, τουλάχιστον κατά προσέγγιση, την οικονομική αξία των ανταλλασσομένων πιστοποιητικών, τα οποία παρείχαν τη δυνατότητα πραγματοποίησεως μιας εμπορικής πράξεως υπό πλεονεκτικούς όρους.

117 Ασφαλώς, η αιτούσα θα μπορούσε να είχε βρεθεί σε διαφορετική οικονομική κατάσταση αναλόγως της επιλογής της όσον αφορά τον συγκεκριμένο τρόπο με τον οποίο θα εκμεταλλευόταν τα πιστοποιητικά. Η εκχώρηση των πιστοποιητικών θα της είχε αποφέρει δεδομένα καθαρά έσοδα, ενώ με την εισαγωγή και εμπορία των μπανανών η αιτούσα θα ήταν εκτεθειμένη στις αβεβαιότητες που είναι συμφυείς κάθε εμπορικής δραστηριότητας και, επομένως, θα μπορούσε να είχε πραγματοποιήσει, ενδεχομένως, κέρδη μεγαλύτερα από τα έσοδα που πραγματοποίησε με την εκχώρηση των πιστοποιητικών, αλλά επίσης θα μπορούσε να είχε υποστεί και διαχειριστικές ζημίες, αναλόγως, μεταξύ άλλων, της καταστάσεως της αγοράς και της οικονομικής αποδοτικότητας της επιχειρήσεως.

118 Ωστόσο, δεν επιβάλλεται να εκτιμηθεί η ζημία την οποία υπέστη η ενάγουσα βάσει της υποθέσεως ότι η αιτούσα θα είχε χρησιμοποιήσει τα πιστοποιητικά για να

εισαγάγει και να διαθέσει μπανάνες στην αγορά και κατ' εφαρμογήν της μεθόδου που ακολούθησε το Δικαστήριο στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι προμνησθείσες αποφάσεις Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής. Ένας τέτοιος υπολογισμός, πέραν της πολυπλοκότητάς του και της καθυστερήσεως που θα συνεπαγόταν κατά την ανασύσταση της περιουσίας της αιτούσας, θα κατέληγε αναγκαστικά, και αυτός, ως απόπειρα εκτίμησης οικονομικών δραστηριοτήτων εν πολλοίς υποθετικών (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, προμνησθείσα απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψεις 79 και 84), σε ένα κατά προσέγγιση αποτέλεσμα. Εξάλλου, μια εκτίμηση των επιπλέον εσόδων τα οποία η αιτούσα θα μπορούσε να είχε πραγματοποιήσει αν είχε δοθεί θετική απάντηση στην αίτησή της, όπως η εκτίμηση την οποία προτείνει η Επιτροπή —και η οποία στηρίζεται στην εφαρμογή, επί των ποσοτήτων μπανανών τις οποίες αντιπροσωπεύουν τα μη χορηγηθέντα πιστοποιητικά, των περιθωρίων κέρδους που πραγματοποίησε η αιτούσα με τις εισαγωγές μπανανών που πράγματι πραγματοποίησε κατά την περίοδο 1997-1998— δεν φαίνεται πρόσφορη εν προκειμένω, καθόσον αυτά τα περιθώρια κέρδους επηρεάστηκαν πιθανότατα από το γεγονός ότι το επίπεδο δραστηριότητας της αιτούσας στο εμπόριο μπανανών τρίτων χωρών και μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ κατά την περίοδο αυτή παρέμεινε πολύ κατώτερο εκείνου το οποίο θα μπορούσε να έχει επιτύχει η αιτούσα αν είχε χρησιμοποιήσει, για την εισαγωγή μπανανών και τη διάθεσή τους στην αγορά, τα επιπλέον πιστοποιητικά που θα της είχαν χορηγηθεί αν είχε γίνει δεκτή η από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτησή της.

- 119 Πρέπει να θεωρηθεί ότι μια μέθοδος εκτίμησης της ζημίας στηριζόμενη στην υπόθεση της εκχωρήσεως των πιστοποιητικών είναι, από οικονομικής απόψεως, εύλογη και εμφανίζει, συγχρόνως, πλεονεκτήματα από πλευράς απλότητας, ταχύτητας και αξιοπιστίας. Μπορεί, συνεπώς, να εγκριθεί, υπό την επιφύλαξη της εξετάσεως των διαθεσίμων στοιχείων όσον αφορά τη συναλλακτική αξία των μη χορηγηθέντων πιστοποιητικών.

— Επί των διαθεσίμων στοιχείων όσον αφορά την αξία των μη χορηγηθέντων πιστοποιητικών και επί της εκτίμησης της ζημίας

- 120 Η αιτούσα ζητεί από το Πρωτοδικείο να προσδιορίσει τη ζημία λαμβάνοντας υπόψη την αξία των 200 ευρώ ανά τόνο, η οποία προκύπτει, για τα πιστοποιητικά

εισαγωγής της κατηγορίας Β, από δήλωση του εκπροσώπου της Επιτροπής στην ομάδα εργασίας «Μπανάνες» της ειδικής επιτροπής «Γεωργία» του Συμβουλίου της 9ης και της 10ης Φεβρουαρίου 1998.

- 121 Από τη δήλωση αυτή, την οποία επισύναψε η αιτούσα στο υπόμνημα απαντήσεώς της, προκύπτει ειδικότερα ότι το στοιχείο αυτό αντιπροσωπεύει την κατά προσέγγιση τιμή των πιστοποιητικών εισαγωγής της κατηγορίας Β κατά την εποχή κατά την οποία έγινε η δήλωση αυτή, ήτοι στις αρχές Φεβρουαρίου 1998.
- 122 Το υπογραμμιζόμενο από την Επιτροπή γεγονός ότι το στοιχείο αυτό δεν προέρχεται από επίσημο στατιστικό και εμπορικό έγγραφο δεν το καθιστά απρόσφορο. Πρέπει να υπομνησθεί ότι, δυνάμει του άρθρου 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, το ύψος της αποζημίωσης πρέπει να καθορίζεται σύμφωνα με τις γενικές αρχές που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών στον τομέα της εξωσυμβατικής ευθύνης και ότι, όσον αφορά το ζήτημα της αποδείξεως της ζημίας, τα δίκαια αυτά χαρακτηρίζονται γενικώς από την ελευθερία του δικαστή ως προς την εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίζονται ενώπιόν του (απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 1982, 261/78, Interquell Stärke-Chemie κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 3271, σκέψη 11). Η αξία των 200 ευρώ ανά τόνο μνημονεύθηκε από τις υπηρεσίες της ίδιας της Επιτροπής, η οποία δεν την αμφισβητεί, αυτή καθαυτήν, με τα υπομνήματά της. Πρέπει, συνεπώς, να ληφθεί η αξία αυτή υπόψη κατά την εκτίμηση της ζημίας στην υπό κρίση υπόθεση.
- 123 Ωστόσο, δεδομένου ότι το στοιχείο αυτό δεν αντιπροσωπεύει μια μέση τιμή των πιστοποιητικών της κατηγορίας Β για ολόκληρη την περίοδο για την οποία πρέπει να αποκατασταθεί η ζημία, ήτοι τα έτη 1997 και 1998, και λαμβανομένου υπόψη του —μη αμφισβητηθέντος από την αιτούσα— ισχυρισμού της Επιτροπής ότι η συναλλακτική αξία των πιστοποιητικών εισαγωγής εξαρτάται από τις διακυμάνσεις της τιμής των μπανανών, το Πρωτοδικείο, στο πλαίσιο των μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας, κάλεσε την αιτούσα να παράσχει, με την προσκόμιση εγγράφων στοιχείων, πληροφορίες ως προς την εξέλιξη της συναλλακτικής αξίας των πιστοποιητικών της κατηγορίας Β κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου.

124 Ανταποκριθείσα στην πρόσκληση αυτή, η αιτούσα προσκόμισε, μεταξύ άλλων, 19 τιμολόγια σχετικά με πράξεις εκχωρήσεως πιστοποιητικών της κατηγορίας Β οι οποίες είχαν πραγματοποιηθεί μεταξύ τρίτων επιχειρήσεων επί του κοινοτικού εδάφους σε διαφορετικές ημερομηνίες κατά το χρονικό διάστημα από 31 Δεκεμβρίου 1997 έως 20 Οκτωβρίου 1998. Από τα τιμολόγια αυτά, τα οποία δεν αμφισβήτησε η Επιτροπή, προκύπτει ότι η τιμή στην οποία μεταβιβάζονταν τα εν λόγω πιστοποιητικά στο πλαίσιο αυτών των πράξεων ήταν, με μία μόνον εξαίρεση, ανώτερη των 200 ευρώ ανά τόνο και ότι, σε πολλές περιπτώσεις, έφθανε ακόμα και το επίπεδο των 289 ευρώ ανά τόνο.

125 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι η τιμή που εφαρμοζόταν στις μεμονωμένες εκχωρήσεις όπως αυτές τις οποίες πιστοποιούν τα προσκομισθέντα τιμολόγια δεν αποτελούσε αντικειμενικό στοιχείο, καθόσον μπορούσε να εμφανίσει διακυμάνσεις αναλόγως των περιστάσεων και, ιδίως, της ενδεχόμενης ανάγκης των εκδοχέων να αποκτήσουν τα πιστοποιητικά. Η αντίρρηση αυτή πρέπει να σχετικοποιηθεί. Είναι σαφές ότι η τιμή που παρατηρείται σε μια μεμονωμένη μεταβίβαση δεν μπορεί να θεωρηθεί, αυτή καθαυτήν, ως αντιπροσωπευτική της αγοραίας αξίας του μεταβιβαζομένου αγαθού. Ωστόσο, η αξία αυτή προκύπτει από τον μέσον όρο των τιμών που εφαρμόζονταν στις μεμονωμένες μεταβιβάσεις, ασφαλώς δε βάσει μιας αναμφίβολα εκτενέστερης παρατηρήσεως της αγοράς ανέφεραν οι υπηρεσίες της Επιτροπής, στο πλαίσιο των εργασιών της ομάδας εργασίας «Μπανάνες» της ειδικής επιτροπής «Γεωργία» του Συμβουλίου της 9ης και της 10ης Φεβρουαρίου 1998, μια κατά προσέγγιση τιμή των πιστοποιητικών της κατηγορίας Β ανερχόμενη σε 200 ευρώ ανά τόνο κατά την ίδια εκείνη χρονική περίοδο. Οι τιμές που εφαρμόζονταν στις διάφορες μεταβιβάσεις στις οποίες αναφέρονται τα προσκομισθέντα από την αιτούσα τιμολόγια συνιστούν σοβαρές, ακριβείς και συγκλίνουσες ενδείξεις περί του ότι η συναλλακτική αξία των πιστοποιητικών της κατηγορίας Β δεν σημείωσε πτώση κατά το έτος 1998 σε σχέση προς το επίπεδο που διαπίστωσαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής τον Φεβρουάριο του 1998. Από την πλευρά της, η Επιτροπή δεν επικαλέστηκε κανένα αντίθετο στοιχείο. Εξάλλου, το διάγραμμα σχετικά με την εξέλιξη της τιμής χονδρικής πώλησεως των λεγομένων μπανανών «σε δολάρια» στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το οποίο κατάρτισαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής και επισυνάφθηκε στην πρόταση της Επιτροπής σχετικά με την αποζημίωση, καταδεικνύει ότι η τιμή αυτή, η οποία, κατά την Επιτροπή, επηρέαζε τη συναλλακτική αξία των πιστοποιητικών της κατηγορίας Β, ήταν κατά τον χρόνο της δηλώσεως που μνημονεύθηκε ανωτέρω στη σκέψη 120 ουσιαστικά ένα ευρώ ανά χιλιόγραμμο και ότι, κατά τη διάρκεια του 1998, κυμάνθηκε γύρω από αυτό το επίπεδο κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μη μπορεί να υποστηριχθεί ότι, κατά τον χρόνο της εν λόγω δηλώσεως, βρισκόταν σαφώς σε επίπεδο υψηλότερο του μέσου όρου για το έτος 1998.

- 126 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, καίτοι τα στοιχεία που περιέχονται στα έγγραφα που προσκόμισε η αιτούσα, λαμβανομένου επίσης υπόψη του ευμετάβλητου της τιμής εκχωρήσεως των πιστοποιητικών το οποίο μαρτυρούν, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι επιτρέπουν τον ακριβή υπολογισμό της ζημίας, αποτελούν ωστόσο επαρκή αποδεικτικά στοιχεία και σοβαρή βάση προκειμένου να εκτιμηθεί ότι η αξία των 200 ευρώ ανά τόνο, την οποία αναφέρει η αιτούσα, αντιπροσωπεύει μια εύλογη και αποδεκτή κατά προσέγγιση μέση αξία των πιστοποιητικών της κατηγορίας Β κατά το έτος 1998.
- 127 Όσον αφορά το έτος 1997, η αιτούσα προσκόμισε τιμολόγιο με ημερομηνία 31 Δεκεμβρίου 1997, στο οποίο αναφέρεται τιμή εκχωρήσεως των πιστοποιητικών της κατηγορίας Β ίση προς 274 ευρώ ανά τόνο, ανέφερε δε ότι, στο πλαίσιο δικαιοπραξίας σχετικής με πράξη εισαγωγής μπανανών που πραγματοποιήθηκε τον Αύγουστο του 1997, η αξία των χρησιμοποιηθέντων πιστοποιητικών της κατηγορίας Β εκτιμήθηκε σε 172 περίπου ευρώ ανά τόνο.
- 128 Υπό το φως των προεκτεθέντων, η ζημία την οποία υπέστη η αιτούσα μπορεί να καθοριστεί, κατ' εκτίμηση ex aequo et bono, στο κύριο ποσό των 5 024 192 ευρώ, ήτοι σε 2 771 132 ευρώ (13 855,66 x 200) για το έτος 1997 και σε 2 253 060 ευρώ (11 265,30 x 200) για το έτος 1998.

Επί της μείωσης της αξίας του νομίσματος και επί των τόκων υπερημερίας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 129 Η αιτούσα θεωρεί ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη η διολίσθηση του νομίσματος και, συνεπώς, να αναπροσαρμοστούν τα ποσά που πρέπει να καταβληθούν για κάθε εξεταζόμενη περίοδο βάσει των συντελεστών που καθορίζονται σε εθνικό επίπεδο από το Istituto centrale di statistica (Κεντρική Στατιστική Υπηρεσία) για τις οικονομικές στατιστικές, δεδομένου ότι η αιτούσα έχει την έδρα της στην Ιταλία.

- 130 Το αναπροσαρμοσμένο για κάθε έτος ποσό θα πρέπει, εξάλλου, να φέρει τόκους υπερημερίας από την ημερομηνία επελεύσεως του ζημιογόνου γεγονότος. Για κάθε έτος, οι τόκοι υπερημερίας πρέπει να υπολογιστούν από 1ης Ιανουαρίου, καθόσον οι επιχειρηματίες γνώριζαν ήδη από την αρχή κάθε έτους τον αριθμό των πιστοποιητικών που τους αναλογούσαν και μπορούσαν να προγραμματίσουν τη χρησιμοποίησή τους.
- 131 Η αιτούσα παρατηρεί ότι η σώρευση νομισματικής αναπροσαρμογής και τόκων υπερημερίας δικαιολογείται διότι οι δύο αυτοί παράγοντες της αποζημίωσης επιτελούν διαφορετική λειτουργία. Η νομισματική αναπροσαρμογή σκοπεί να επαναφέρει τον ζημιωθέντα στις συνθήκες στις οποίες θα βρισκόταν αν δεν είχε επέλθει το ζημιογόνο γεγονός, ενώ οι τόκοι υπερημερίας έχουν ως σκοπό να αντισταθμίσουν την καθυστέρηση της καταβολής των οφειλομένων στον ζημιωθέντα ποσών.
- 132 Όσον αφορά τα επιτόκια που πρέπει να εφαρμοστούν στους τόκους υπερημερίας, η αιτούσα υποστηρίζει ότι, για το προ της 1ης Ιανουαρίου 1999 χρονικό διάστημα, ελλείψει επιτοκίων αναφοράς της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) για τις κύριες πράξεις αναχρηματοδοτήσεως, πρέπει να εφαρμοστεί το νόμιμο επιτόκιο που ίσχυε στην Ιταλία, ήτοι επιτόκιο 5 % τόσο για το 1997 όσο και για το 1998. Από 1ης Ιανουαρίου 1999, πρέπει, αντιθέτως, το επιτόκιο αναχρηματοδοτήσεως της ΕΚΤ προσαυξημένο κατά επτά εκατοστιαίες μονάδες, σύμφωνα με το κριτήριο που προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο δ', της οδηγίας 2000/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 2000, για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές (ΕΕ L 200, σ. 35), που έχει εν προκειμένω εφαρμογή καθόσον τίθεται ακριβώς θέμα αποζημίωσης ενός επιχειρηματία για τη ζημία που οφείλεται στην έλλειψη ρευστών (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Οκτωβρίου 2001, T-171/99, Cogus UK κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-2967, σκέψη 64).
- 133 Για την περίπτωση που το σημείο εκκινήσεως και τα επιτόκια των τόκων υπερημερίας που προτείνει δεν γίνουν αμφότερα δεκτά, η αιτούσα προτείνει, επικουρικός, δύο εναλλακτικές λύσεις: είτε την εφαρμογή του νομίμου επιτοκίου

που ίσχυε στην Ιταλία, για κάθε έτος, επί των αναπροσαρμοσμένων ποσών, από το 1997 και μέχρι της καταβολής των ποσών, είτε τον υπολογισμό των τόκων επί του συνόλου του αναπροσαρμοσμένου ποσού από την ημερομηνία εκδόσεως της αναγνωρίζουσας την υποχρέωση αποζημιώσεως αποφάσεως της 8ης Ιουνίου 2000, αλλά με εφαρμογή του επιτοκίου της ΕΚΤ προσαυξημένου κατά επτά μονάδες.

- 134 Η Επιτροπή δέχεται ότι η μείωση της αξίας του νομίσματος πρέπει να ληφθεί υπόψη και ότι τα οφειλόμενα ποσά πρέπει να αναπροσαρμοστούν βάσει των επισήμων δεικτών που είναι διαθέσιμοι για την Ιταλία, καθόσον η αιτούσα ασκούσε τις δραστηριότητές της στην ιταλική αγορά. Η αναπροσαρμογή θα πρέπει να υπολογιστεί από τον χρόνο επελεύσεως του ζημιογόνου γεγονότος έως την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως με την οποία αναγνωρίστηκε η εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας.
- 135 Από την ίδια αυτή ημερομηνία, και όχι από την ημερομηνία επελεύσεως του ζημιογόνου γεγονότος, και μέχρις αποπληρωμής, πρέπει να υπολογιστούν, επί του αναπροσαρμοσμένου ποσού, τόκοι υπερημερίας (προμνησθείσα απόφαση Grifoni κατά ΕΚΑΕ, σκέψη 43). Συναφώς, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, κατά την κοινοτική νομολογία, υποχρέωση καταβολής τόκων υπερημερίας υπάρχει μόνον όταν η κυρία απαίτηση είναι εκκαθαρισμένη ή τουλάχιστον προσδιορίσιμη βάσει δεδομένων αντικειμενικών στοιχείων (απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Σεπτεμβρίου 1986, 174/83, Amman κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1986, σ. 2647, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 26ης Φεβρουαρίου 1992, T-17/89, T-21/89 και T-25/89, Brazzelli κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-293, σκέψη 24).
- 136 Η Επιτροπή θεωρεί ότι, προκειμένου για τόκους υπερημερίας, πρέπει να εφαρμοστεί το νόμιμο επιτόκιο της Ιταλίας για όλη την κρίσιμη περίοδο. Συγκεκριμένα, η οδηγία 2000/35, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 13, δεν έχει εφαρμογή στις πληρωμές που πραγματοποιούνται στα πλαίσια καταβολής αποζημιώσεως.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 137 Όσον αφορά τη μείωση της αξίας του νομίσματος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η αιτούσα και η Επιτροπή συμφωνούν ως προς το ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη και ότι η αναπροσαρμογή του ποσού πρέπει να υπολογιστεί με την εφαρμογή των επισήμων στατιστικών δεικτών για την Ιταλία.
- 138 Απλ. Από τη νομολογία προκύπτει ότι η αποζημίωση στα πλαίσια της εξωσυμβατικής ευθύνης έχει ως αντικείμενο να αποκαταστήσει στο μέτρο του δυνατού την περιουσία του θύματος. Κατά συνέπεια, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που θεμελιώνουν την ύπαρξη εξωσυμβατικής ευθύνης, οι αρνητικές συνέπειες που απορρέουν από το χρονικό διάστημα που διέρρευσε μεταξύ της επελεύσεως του ζημιόγνου γεγονότος και της ημερομηνίας καταβολής της αποζημίωσης δεν μπορούν να αγνοηθούν, στο μέτρο που πρέπει να ληφθεί υπόψη η μείωση της αξίας του νομίσματος (βλ. προμνησθείσες αποφάσεις Grifoni κατά ΕΚΑΕ, σκέψη 40, και της 27ης Ιανουαρίου 2000, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψη 51).
- 139 Η μείωση της αξίας του νομίσματος πρέπει, συνεπώς, να ληφθεί υπόψη εν προκειμένω για τον υπολογισμό της αποζημίωσης, σύμφωνα με τους επίσημους δείκτες που καταρτίζει στην Ιταλία ο αρμόδιος εθνικός οργανισμός, από την ημερομηνία της επελεύσεως της ζημίας.
- 140 Όσον αφορά το χρονικό σημείο από το οποίο θα αρχίσει να λαμβάνεται υπόψη η μείωση της αξίας του νομίσματος, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η αιτούσα, αν η Επιτροπή είχε απαντήσει θετικά στην από 21 Ιανουαρίου 1997 αίτησή της, θα είχε λάβει τα πιστοποιητικά αυτά σταδιακά. Πρέπει, πράγματι, να υπομνησθεί ότι, υπό το καθεστώς του 1993, η χορήγηση των πιστοποιητικών εισαγωγής γινόταν ανά τρίμηνο. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού 1442/93, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 875/96 της Επιτροπής, της 14ης Μαΐου 1996 (ΕΕ L 118, σ. 14), τα πιστοποιητικά εισαγωγής χορηγούνταν το αργότερο στις 23 του τελευταίου μήνα κάθε τριμήνου για το επόμενο τρίμηνο.

- 141 Συνεπώς, αυτές οι ημερομηνίες πρέπει να ληφθούν υπόψη, για κάθε παρτίδα μη χορηγηθέντων πιστοποιητικών, ως ημερομηνίες επελεύσεως της ζημίας από τις οποίες πρέπει να υπολογιστεί η αναπροσαρμογή της αξίας κάθε παρτίδας πιστοποιητικών, εκτιμωμένης με βάση την τιμή των 200 ευρώ ανά τόνο.
- 142 Εξάλλου, η ημερομηνία κατά την οποία πρέπει να σταματήσει ο υπολογισμός της αναπροσαρμογής της αξίας πρέπει να εκτιμηθεί μαζί με το χρονικό σημείο από το οποίο θα πρέπει να υπολογιστούν οι τόκοι υπερημερίας.
- 143 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το ποσό της οφειλομένης αποζημίωσης αυξάνεται κατά τους τόκους υπερημερίας υπολογιζομένους από της ημερομηνίας εκδόσεως της αποφάσεως με την οποία αναγνωρίζεται η υποχρέωση αποζημίωσης (απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Οκτωβρίου 1979, 64/76 και 113/76, 167/78 και 239/78, 27/79, 28/79 και 45/79, Dumortier κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1979/II, σ. 515, σκέψη 25, και προμνησθείσα απόφαση της 19ης Μαΐου 1992, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψη 35). Στην υπό κρίση περίπτωση, η υποχρέωση της Επιτροπής να αποκαταστήσει τη ζημία της αιτούσας αναγνωρίστηκε με την απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000.
- 144 Ωστόσο, στο μέτρο που η κύρια οφειλή, κατά την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως αυτής, δεν ήταν ούτε εκκαθαρισμένη ούτε προσδιορίσιμη βάσει δεδομένων αντικειμενικών στοιχείων (βλ., συναφώς, ανωτέρω σκέψεις 87 έως 92), οι τόκοι υπερημερίας δεν μπορούν να αρχίσουν να τρέχουν από την ημερομηνία αυτή, αλλά μόνο, σε περίπτωση καθυστερήσεως και μέχρις αποπληρωμής, από την ημερομηνία εκδόσεως της παρούσας αποφάσεως, με την οποία εκκαθαρίστηκε η ζημία (βλ. την παρατεθείσα ανωτέρω στη σκέψη 135 νομολογία, καθώς και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα G. Tesaurο στην προμνησθείσα υπόθεση Grifoni κατά ΕΚΑΕ, Συλλογή 1994, σ. I-343, σημείο 24).
- 145 Επομένως, η αναπροσαρμογή του ποσού της οφειλομένης στην αιτούσα αποζημίωσης δεν πρέπει να σταματήσει στην ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως της 8ης Ιουνίου 2000, αλλά πρέπει να συνεχιστεί μέχρι την ημερομηνία εκδόσεως της παρούσας αποφάσεως.

- 146 Το ποσό της αποζημιώσεως, όπως αναπροσαρμόστηκε για να ληφθεί υπόψη η μείωση της αξίας του νομίσματος, θα φέρει τόκους υπερημερίας από της εκδόσεως της παρούσας αποφάσεως και μέχρις αποπληρωμής. Το εφαρμοστέο επιτόκιο υπολογίζεται βάσει του επιτοκίου της ΕΚΤ για τις κύριες πράξεις αναχρηματοδοτήσεως, το οποίο ίσχυε κατά την κρίσιμη χρονική περίοδο, προσαυξανόμενο κατά δύο μονάδες.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 147 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δυνάμει του άρθρου 87, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού, το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, του εν λόγω κανονισμού, τα κράτη μέλη που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.
- 148 Πρέπει να υπομνησθεί ότι τα δικαστικά έξοδα της παρούσας δίκης ρυθμίστηκαν με την αναγνωρίζουσα την υποχρέωση αποζημιώσεως απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000 (βλ. ανωτέρω σκέψη 23).
- 149 Η υπό κρίση υπόθεση δεν αποτελεί νέα δίκη, αλλά συνέχεια της υποθέσεως T-260/97 στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000, με την οποία η Επιτροπή και το Συμβούλιο καταδικάστηκαν, αντιστοίχως, στο 90 και στο 10 % των δικαστικών εξόδων στην υπόθεση αυτή (βλ. σημεία 7 και 8 του διατακτικού). Η κατανομή αυτή πρέπει να ισχύσει και για την μετά την εν λόγω απόφαση φάση της παρούσας δίκης και, ως εκ τούτου, να καταδικαστούν η Επιτροπή, αντιστοίχως, στο 90 και στο 10 % των εξόδων της φάσεως αυτής.

150 Η Γαλλική Δημοκρατία, ως παρεμβαίνουσα, θα φέρει τα δικαστικά έξοδά της.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Υποχρεώνει την Επιτροπή να καταβάλει στην αιτούσα αποζημίωση ύψους 5 024 192 ευρώ.
- 2) Η αποζημίωση αυτή θα αναπροσαρμοστεί σύμφωνα με τα κριτήρια που καθορίζονται στις σκέψεις 139 έως 141 και 145 της παρούσας αποφάσεως.
- 3) Η αναπροσαρμοσμένη αποζημίωση θα φέρει τόκους υπερημερίας από της δημοσιεύσεως της παρούσας αποφάσεως και μέχρις αποπληρωμής. Το επιτόκιο που θα εφαρμοστεί υπολογίζεται βάσει του επιτοκίου που έχει ορίσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για τις κύριες πράξεις αναχρηματοδοτήσεως και το οποίο ίσχυε κατά την κρίσιμη περίοδο, προσαυξημένο κατά δύο μονάδες.

- 4) Καταδικάζει την Επιτροπή στο 90 % των εξόδων τής μετά την απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000 στις υποθέσεις T-79/96, T-260/97 και T-117/98, Samar και Tico κατά Επιτροπής και Συμβουλίου (Συλλογή 2000, σ. II-2193), φάσεως της παρούσας δίκης.
- 5) Καταδικάζει το Συμβούλιο στο 10 % των εξόδων τής μετά την απόφαση της 8ης Ιουνίου 2000 στις υποθέσεις T-9/96, T-260/97 και T-117/98, Samar και Tico κατά Επιτροπής και Συμβουλίου (Συλλογή 2000, σ. II-2193), φάσεως της παρούσας δίκης.
- 6) Η Γαλλική Δημοκρατία φέρει τα δικαστικά έξοδά της.

Legal

Mengozzi

Wiszniewska-Białecka

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 13 Ιουλίου 2005.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

H. Legal